DÉPOT LÉGAL
LE DIRECTEUR GERANT
VOIX DU PEUPLE — TIẾNG-DÂN

NĂM THỨ CHÍN — SỐ 888 — MỖI SỐ 5 XU — 乙亥年九月廿二日 — NGÀY THỨ BẢY — 19 OCTOBRE 1935

TIẾNG-DÂN 聲民

La Voix du Peuple

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

BÁO-QUÁN
Số 123, đường Đông-Ba, Huế
Giây-thép nói số 63
Giây-thép: TIENGDAN HUẾ

GIÁ BÁN

	Đông-Pháp	Ngoại-quốc
Một năm	[illegible]	[illegible]
Sáu tháng	2.80	4.80
Ba tháng	1.50	2.50

Mua báo phải trả tiền trước.
Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng, xin thương nghị trước.

Dân có an, thì nước mới thịnh.

MỘT CÁI CỚ RẤT PHÒNG NGẠI

VỀ CÔNG VIỆC TRẤP ĐẠO AN DÂN

(Nhà thừa hành đi khám đạo, đòi tiền lộ phí của khổ chủ và làng sở tại).

Trộm đạo hoành hành thì lương dân không an nghiệp được, mà «trấp đạo an dân» là cái trách nhiệm cần yếu của quan địa phương, nhứt là phủ huyện.

Gần đây trong dân gian nhiều nơi bọn trộm khuấy nhiễu thường xảy ra luôn. Nay nhân một chuyện cũng chuyện bị trộm mà nhà khổ chủ lấy làm than phiền, tuy chuyện đã qua mà rất có phòng hại đến công việc «trấp đạo an dân», xin thuật ra dưới:

Ở làng Thế-chí-Đông, tổng Vĩnh xương, huyện Phong-điền (Thừa thiên), ngày mồng 2 tháng 8 ta, nhà tên Cao huy Đài bị mất trộm, tính có hơn hai trăm đồng. Y đến xin bằng làng và bẩm huyện. Huyện có phái thầy thông nhì về khám; làm án khám xong, thầy bắt khổ chủ phải chịu tiền lộ phí đi và về.

Nhà đã bị mất trộm thì lấy tiền đâu mà chịu! nên Đài không chịu.

Thầy thông nhì bảo: một lẽ là nhà chủ phải chịu sở phí, mà không thì làng phải chịu mới được.

Lý trưởng thưa lại: việc có khổ chủ, mà thầy bắt làng chịu, rồi dân kiện thì làm sao? Thầy nhì nhứt định không nghe, sai tên đó lên nằm vạ và la đói tại nhà Lý trưởng, rút cục phải góp nhau lại mà đưa tiền đó và tiền lộ phí ấy, rồi thầy mới chịu về...

Hiện vụ trộm nầy, quan chưa tra xét ra mối manh gì cả nên khổ chủ nhắc việc trước mà phàn nàn:

(Chuyện trên nầy tuy xảy ra một nơi mà cũng là thông lệ cho công việc «bắt trộm khám trộm» ở các hạt không trách riêng thầy thông nầy)

1) Nhà khổ chủ đã bị mất trộm báo làng, báo quan, là mong có quyền tra xét khai nả, thu hồi được của đã mất kia, mà nếu của đó không nối lại được, cũng mong tra xét trừng trị bọn gian đạo đó, để khỏi làm hại ngày sau, cùng làm hại kẻ khác. Nay mất trộm báo quan mà người thừa hành lại nhè khổ chủ mà đòi tiền nầy tiền nọ (nhà thừa hành đã có lương mà lị), lại chồng thêm một mối lụy nữa, vì thế nên nhiều nhà mất trộm mà không dám báo quan, vì báo quan chỉ lụy thêm mà không ích.

2) Còn bắt làng sở tại chịu, như nói lệ hương canh phòng bất lực, để có án trộm phát ra thì người có chức trách canh phòng ấy bị phạt, sự bị phạt ấy, không thể bắt chịu tiền phí nầy nọ mà trừ đi được. Còn của làng là của chung, tiền phí kia không thể buộc đồng dân chịu. Vì thế nên có vụ trộm đạo phát ra, hương lý cứ sợ thiệt hại phiền lụy mà đậy kín đi cho yên chuyện, khổ chủ đành ngậm câm mà bọn gian đạo càng đắc chí, không kiêng nể gì.

Vậy về cách thức «trấp đạo khám đạo» chánh phủ nên định rõ một qui tắc thế nào, mà cấm ngăn bọn thừa hành làm lụy đến khổ chủ, thì công việc «trấp đạo» mới có thực hiệu. Không thể dân gian cứ sợ cái lụy «khai khám» mà ẩn nặc, thì cái hại «trộm» cứ lan rộng ra.

Ngu Sơn

CHUYỆN ĐỜI

Từ các đều thỉnh cầu vu khoát cho đến cái thẻ bài... dân biểu

Số báo trước tôi định kể một vài đều thỉnh cầu vu khoát của một vài ông nghị, nhưng mới nói có đều thỉnh cầu về y phục mà đầy cột, thành ra không thể kể các đều thỉnh cầu khác.

Kìa ông Nguyễn văn Tôn, cái ông năm ngoái rất nhiệt tâm với vấn đề thuốc bắc, năm nay lại thỉnh cầu một đều rất lạ. Mục đích ông là muốn bảo vệ kiểm lâm, muốn cho nhân dân giúp sức với nhà nước mà trừ cái nạn cháy núi. Ý ấy cũng hay, nhưng ông thỉnh cầu rõ ràng rằng «phải bắt xã dân chịu trách nhiệm mỗi khi có núi cháy», tức là cũng như nói mỗi khi có núi cháy là bắt xã dân bỏ tù hoặc phạt bạc. Cái chương trình ấy nếu ông nghị Tôn (cũng nghị viên thương mãi ở miền biển) mà tuyên bố trước cuộc tổng tuyển cử, thì tôi chắc là cử tri, nhứt là cử tri ở miệt rừng, đã không đưa ông ra Viện làm gì cho thêm lo với ông...

Kìa ông Nguyễn khắc Thành thỉnh cầu về sự phân hạng thuế thân, chia ra hai hạng quan viên và dân tráng, một bên thì nộp «thuế» bên còn một bên thì «trợ thuế». Ấy thế mà bên nộp hay bên trợ cũng đồng một số bạc như nhau, làm cho cái chú bạch đinh cũng có thể ngang hàng với ông quan mấy phẩm. Vì vậy mà ông nghị Thành xin thêm thuế cho hạng trợ thuế để có phân biệt, để cho quan viên khỏi mất thể. (Tôi như ông Thành thì tôi xin giảm bớt thuế cho quan viên, cũng là một cách phân biệt với hạng dân tráng, nhưng để phân biệt mà còn có lợi cho quan viên).

Lại còn ông Bùi huy Trứ xin cho hương chức có hay chương vì ông nói hương chức đã không lương bổng, mà mỗi khi đi việc quan không có tiền phụ cấp... Ta phải nhìn nhận cái lòng ông Trứ sốt sắn với hương chức, nhưng sao ông đi quanh quẹo làm chi cho nhọc? Đã than phiền rằng hương chức không lương bổng không phụ cấp thì cứ xin cho lương bổng, cho phụ cấp đi, chớ xin thứ hay chương làm gì, có nuôi sống cho ai được? Hay là ông nói năm ngoái ông đã xin lương bổng, phụ cấp rồi mà không được, nên nay không muốn xin lại. Thế thì hóa ra ông không có kiên tâm nhẫn nại chút nào. Ông không thấy cụ Bùi huy Tín năm ngoái xin mở rộng cửa trường tiền không thấy trả lời ra sao, thì năm nay cụ cứ xin lại đó sao!

Nhưng thôi cái kể ít đều thỉnh cầu có hơi xuất sắc chơi. Nay còn một đều nữa có nhiều ông không thỉnh cầu mà cũng được hưởng, mới thậm sướng.

Ấy là cái biểu hiệu của các ông Dân biểu.

Mình nhớ năm ngoái đã có người đem vấn đề nầy ra trình giữa viện. Và viện tuy nói qua nói lại cho có đều, chớ kết cục đồng ý. Có đều lạ là hồi riêng từng mỗi người thì ông nào cũng trối là không hề muốn cái chuyện ấy, nhưng rút cục thì ông nào cũng muốn, vì không muốn sao lại Viện y cho. Các ông trong lòng thì ưng tìm mà bề ngoài để bộ chối từ, cái tốt ấp ủng ấy thật thua ông nghị Lê thanh Cảnh hết. Ông Cảnh sở ngực đi mượn người vẽ mấy kiểu biểu hiệu, năm nay đem trình ra hỏi viện ưng kiểu nào. Làm việc như ông Cảnh mới là đáng khen vì ông không dụ dự chi cả. Bữa hôm ấy ông đem trình bốn kiểu; mấy ông nghị ngắm nghía mấy cái kiểu biểu hiệu (cũng như cái hay chương) vẽ trên giấy đủ màu, rồi đồ đồng lòng lựa một kiểu. Ông Cảnh còn cắt nghĩa về cách đeo:

Biểu hiệu nầy không thể đeo trước ngực phía tay trái (quả tim) vì nó sẽ hóa ra hay chương; cũng không thể đeo phía tay mặt chỗ khuy áo vì nó sẽ hóa ra thẻ bài mất. Vậy sẽ đeo nó ở chỗ cổ. Viện rất tán thành, lẽ tất nhiên.

Có ông Thụy ý kiến hơi bất đồng ông nói:

— Cái biểu hiệu ấy trước không có cũng vậy đó, mà nay thêm ra cũng không ích gì, chỉ thêm tốn mà sợ còn làm trò cười cho họ. Lại sợ có người lợi dụng nó để mang vào cửa công mà lo việc riêng cho dễ...

Ông Thụy thật hay khuấy rất quá, mình không chịu mang thì thôi để cho các ông khác họ mang, chớ nói vào làm gì cho người ta cụt hứng! Nhưng ta nhận câu của ông mà không khỏi nghĩ đến cái nguyên lý của sự đặt ra thứ biểu hiệu nầy. Họ nói mỗi khi có ngày quốc khánh hay lễ gì, một ông dân biểu đi đến người ta không biết ai là ai nên nhiều khi vì làm lời mà đến đổi dài lỗ mãn. Vậy phải có một cái gì để cho chúng biết. Cái đó là một đều hay, tôi không phải dân biểu mà cũng công nhận thế. Nhưng tôi bỏ thêm một đều về chỗ khuyết điểm của cái biểu hiệu ấy. Nó có làm cho người ta trọng chăng là chỉ trọng ở chỗ bề ngoài thôi. Cái trọng bề ngoài ấy không ích gì cho chúng tôi, là người các ông thay mặt thì đã đành, mà nó còn không ích gì cho các ông nữa, vì biết đâu ở sau cái trọng ấy không ẩn nấp cái khinh, hay cái hổ tiện như ông Thụy nói. Tôi xin ví dụ một câu: Các ông có thể đội mấy chục cái biểu hiệu ấy trên cổ bọn đồng viện Ma Bưu của các ông, các ông không đổi được mối cảm tưởng của chúng tôi đối với ông nghị ấy. Nếu các ông mà muốn cho người ta thật trọng, thật nể, cái trọng cái nể ấy mới thật có ích cho chúng tôi, thì các ông nên làm việc thế nào kia... Nhưng nếu vậy thì cái biểu hiệu kia chẳng hóa ra vô ích: lẽ tại các ông còn ở trong một cái thời kỳ mà không có cái biểu hiệu ấy, các ông bất là các nghị viên dân biểu nữa. Có vậy mới đặt nó ra chớ.

Lao-nhân

CUỘC CHIẾN-TRANH Ý-A

QUÂN A CỐ ĐÁNH LẤY LẠI ADOUA

Paris, 9 Octobre. — Chiều hôm thứ 3 Quân đội Thống đốc Seyoum đánh thành Adoua, đánh thình lình và đánh cả ba mặt một lần, nên quân lính chết hại rất nhiều. (Tin người A nói chết đến những 2500 người).

Tin trên đó là của phóng viên báo «Paris soir». Cũng báo nầy nói trên mặt trận phía Bắc, quân A cũng có đánh đêm như thế và quân Ý chết rất nhiều.

Hiện ở gần Adoua, hai bên còn đánh nhau kịch liệt.

Những tin trên chưa biết thiệt hư thế nào, chính báo «Paris Soir» cũng nói vậy.

QUÂN Ý SẮP ĐÁNH THÀNH HAUSSIEN

Quân đội Ý đã đánh lấy được Adoua, hiện đương dàng trận về phía Nam và phía Bắc, và sắp sửa đánh Haussien, một thành phố quan trọng cách Adoua 60km về phía nam.

Ý CHƯA LẤY ĐƯỢC AXOUM

Addis-Abéba, 9 Octobre. — Có tin sái chính tin nói người Ý đã lấy Axoum.

Lại có tin chắc rằng một phần trong số 50,000 quân lính dưới quyền chỉ huy của Thống đốc Kassa đã đi về phía Bắc, chực đánh với cánh hữu quân đội Ý.

A TOAN LẤY LẠI ADIGRAT

Addis Abéba, 9 Octobre. — Theo những tin đã được, thì ở Adigrat quân A có cuộc phản công rất dữ. Tuy chưa biết đã lấy lại được Adoua hay chưa (tin người Ý nói chưa lấy lại được), song có hai đều chắc, là chung quanh thành phố ấy hai bên đánh nhau như sét, và người Ý bị chết hại khá nhiều.

Người ta chắc rằng quân Ý tiến về Axoum sẽ bị chống cự riết. Tuy quân A vẫn theo chiến thuật không giữ thành phố mà cứ công kích phía sau quân Ý để cho quân Ý phải tiến chậm.

Rome, 9 Octobre. — Báo «Popolo de Roma» có tin quân A phản công với quân Ý đã đánh lấy được Adigrat. Trận đánh nầy thiệt hại to cho quân A.

QUÂN A XÔNG ĐẠI VÀO ERYTHRÉE

Addis Abéba, 9 Octobre. — Người ta rất lo ngại cho tính mệnh của mấy quân đội A đã theo lịnh riêng của các tướng lãnh mình mà xông đại vào Erythrée. Tuồng như có 20 000 lính A bị quân Ý phân riêng ra một nơi.

Tin mấy quân đội A vào Erythrée là đích thực. Một đội kỵ binh chừng 800 người vào quá biên giới Erythrée đến 40 km. Ba mươi mốt võ quan Ý trong có 1 viên quan tư, bị bắt giam.

TRÊN MẶT TRẬN PHÍA NAM QUÂN Ý ĐÃ DÙNG HƠI NGẠT

Addis-Abéba 9 Octobre. — Có đôi trận đánh nhau tại Ogaden. Người A đuổi quân Ý sở tiến về phía Tây bắc Osalonal.

Thống-soái Nazibu nói chắc rằng trên mặt trận phía Nam, người Ý đã dùng đến hơi độc, và có mấy chiếc máy bay Ý ném bom hơi độc, (thứ khí độc nầy làm cho người nào bị lây nó, phải đau đớn không nói được). Thống soái lại thêm rằng thứ hơi độc ấy có lẽ là Gaz-Moutarde, không có khế ước quốc tế nào cấm dùng cả.

TẠM ĐÌNH CHIẾN

Asmara, 10 Octobre. — Thông tấn «Havas» có tin rằng trên mặt trận phía Bắc, hai bên tạm đình chiến từ hôm chúa nhựt. Người Ý tự ý không tiến tới nữa.

Đội quân Santini đã đi quá Adigrat độ 15km. Trong 36 giờ đồng hồ, người Ý làm thành 90km đường sá trong một xứ chỗ cao chỗ thấp cách nhau đến những 1000 thước.

Asmara, 11 Octobre. — Theo tờ thông cáo của Ý, thì Ý cần thêm quân lính ở các nơi đã chiếm được, nên phải tạm đình chiến, và viện binh sắp đến nơi.

Người Ý tính phỏng thì bên A chết đến 2000 người; bên Ý chết 2 viên võ quan, nhiều viên võ quan khác và một ít lính tráng bị thương. Vì đường giao thông không tiện, nên khó tính cho đúng số thiệt hại, gần 500 người A bị bắt giam.

VUA A CÒN MONG HÒA GIẢI NỮA!

Rome, 10 Ocobre. — Theo tin ở A đến cho các báo Ý thì Thống-đốc Seyoum, giám đốc quân đội trên mặt trận Adoua, được lịnh vua A bảo giữ một miền ở phía và trung ở giữa chiến tuyến Ý và chiến tuyến của mình.

Các nhà quan sát người Âu ở Addis-Abéba nhân lịnh ấy mà nói rằng vua A còn mong giải quyết cuộc xung đột bằng cách hòa bình.

MUỐN CÔNG KÍCH TRÊN MẶT TRẬN PHÍA NAM

Addis-Abéba, 10 Octobre. — Gần Harrar và Diredawa thấy có nhiều chiếc máy bay thăm thính của Ý đi chụp hình các nơi hiểm yếu.

Trong lúc người ta nói không có trận đánh nào lớn trên mặt trận phía bắc, thì ở phía Nam người Ý sắp đặt mở cuộc công kích lớn. Quân đội Ý đã đi về phía Harrar và Djidjiga, dàng trận rất rộng.

Addis-Abéba, 10 Octobre. — Phía Bắc, tuy đương yên tịnh, nhưng xem tuồng sắp có cuộc xung đột lớn. Đã biết chắc vua A đã rời Addis-Abéba rồi, nhưng chưa rõ hiện nay ông ở đâu.

CÓ TRỞ THÀNH MỘT TRẬN ÂU CHIẾN KHÔNG?

Rome, 11 Octobre. — Nguyên soái Badoglio, Tổng Tham-mưu binh bộ, đã đi Đông Phi. Nhân việc nầy người ta cho Chính phủ Ý chỉ chăm một mặt đánh ở Phi châu mà không tin sẽ có cuộc Âu-chiến.

NGUYÊN-SOÁI DE BONO ĐÃ CHỊNH THỨC VÀO THÀNH ADOUA

Rome, 6 Octobre — Nguyên-soái De Bono đã chính thức vào thành Adoua và chủ tọa lễ lạc thành đài kỷ niệm các trận vong Ý trong trận 1er Mars 1896.

QUÂN Ý BỊ VÂY

Addis-Abéba, 11 Oct. — Theo những tin của Thông tấn «Havas» nhận được, và chưa biết hư thực ra sao, thì trong đêm 9-10 quân của Thống-đốc Seyoum vây mấy nơi căn cứ của quân Ý đóng gần Adoua, và chiếm những nơi căn cứ ấy; bị thiệt hại nhiều song thu được súng đại bác, súng cối xay, súng trường cùng thuốc đạn cũng nhiều, và bắt người cũng bộn. Năm chục lính Erythrée sang nhập vào quân đội A.

Addis-Abéba, 11 Oct. — Theo Thông tấn «Reuters», thì hiện có trận đại chiến ở phía Nam Adoua. Hai thống đốc Seyoum và Kassa đều có dự vào trận nầy.

Ngày 9, một chiếc máy bay Ý rơi xuống phía bắc Dessié, hai phi công bị thiệt mạng.

Asmara, 11 Oct. — Mấy ngày rày, ở phía Tây Bắc, trên biên giới Soudan, có mấy trận đánh nhau. Mấy trận nầy toàn do bọn giặc cỏ gây ra; có một ít người bị thương. Quân Ý ở miền nầy chỉ giữ thế thủ mà thôi.

Người ta cải chính tin quân A lấy lại Adigrat trong đêm 9-10, và nói Thống đốc Kassa ở Asmara đã nhóm được 83,000 người tại phía Nam Makale.

Nguyên soái De Bono đi viếng mặt trận Adigrat—Attisole—Adoua (nối nhau bằng một đoạn đường 23km đắp trong 3 ngày), đến đâu cũng được hoan nghênh. Nguyên soái Ranza vào Axoum, đắt bản địch, đã trở về trong quân đội Ý, và đã làm xong công việc phải làm.

MỘT TỜ THÔNG TƯ CỦA Ý

Rome, 11 Octobre. — Ngày 10, Chính phủ Ý có tờ thông tư như sau nầy:

«Trong lúc người ta đương lo sắm lương thực cùng nước uống ở phía sau, thì phía trước, lính bộ và lính kỵ mà vẫn đánh dẹp một đôi đám quân A.

«Tin về số thiệt hại của người Ý đăng trong các báo ngoại quốc đều không đúng sự thiệt. Sau 4 ngày đánh nhau với quân A, quân Ý có 30 người chết (5 người Ý và 25 người bản xứ) và 70 người bị thương hết 50 người bản xứ) và 33 người thất lạc.

((Xem tiếp trang 3 cột 1)

Tin thêm về vụ đạc điền ở Thăng-bình

(Lý, bộ và ủy viên cố ý làm cho phản cung)

Về việc phái viên đạc điền khuấy nhiễu dân hai làng Hưng thạnh đông và tây, phủ Thăng bình (Quảng nam), đã có chứng cớ đành rành, đăng Tiếng dân số 833 ra ngày 2-10-35.

Từ ngày thầy Phó độ bẩn khai tên nhà đến nay, bọn lý, bộ, ủy viên, phần thì bị quan phủ thộp nạt, phần thì bị tình tôn sức quở, bọn ấy tùng kế mới dỗ tiền ra mua chứng phản cung; hễ ai không nghe thì chúng đến vu bọn tại nhà. Như tối hôm 12 tháng 9 ta (9-10-35), anh em Lê-Bút — Tên nầy trước làm Tổng-đoàn, vu cho lũng Cả linh làm Cộng sản, bị án sanh sự và đã bắt địch. Nay y lấy thế con nhà tiên chỉ, cũng được dự vào chưn ủy viên, hiệp với anh ruột là Lê Tiền (lý trưởng Hưng thạnh đông) cùng sai gia vô. Lê Tiền là Trương Kiên (lý trưởng Hưng thạnh tây) ra tay bóc lột điền chủ — mưu dỗ Phan Quyền tới nhà Nguyễn Cư, bảo Nguyễn Cư phải viết tờ phản cung cho Phan Quyền; Nguyễn Cư không nghe, tức thì Lê Bút đập bàn đá ghế, xô cửa dựt màng, la làng nằm vạ, hích truật đủ điều. Làng báo phủ. Quan phủ có phái thầy chánh Huỳnh Thước về lập án khám, lấy cung tên rồi giải cả bọn lên nha khai. Hiện chưa biết quan phủ xử thế nào.

Việc sờ sờ và đã có chứng cớ, thế mà bọn lý bộ và ủy viên còn giám đi dọa nạt điền chủ để lấy tờ phản cung, trơ cho dân biết bao!

Đạc điền là việc nhà nước làm tiện cho dân, mà phái viên khuấy rối như thế, mong quan trên lưu ý trừng trị cách nào, kẻo dân không biết rồi cứ qui oán cho chính phủ.

Người dân

Vụ tên Chín ở Thanh-Chương bị tra tấn chết tại nhà thương Vinh

Ở Nghệ, Tịnh trong thời lộn xộn vừa qua, các tội đáng chết cũng lấy đủ chứng cớ rồi xử bằng viên đạn, chứ chưa thấy tra tấn ai đến chết. Ngày nay trong xứ yên lặng mà có tên Chín ở làng Võ liệt (Thanh chương) chết vì bị tra tấn, nhân dân trong hạt lấy làm rùng mình lo sợ.

Tên Chín mới 20 tuổi, làm nghề thợ may, chả có học thức gì, mà xưa nay chưa hề can liên việc tình nghi. Theo người ta nói, tên Chín bị bắt chỉ vì trong những người bị bang tá Phạm đức Bật bắt kia, có người bị tra rồi khai cho Chín. Bắt Chín hỏi, Chín không biết đường khai; tra tấn thì y khai bậy mà không đúng gì cả nên mới bị cực hình. Sau khi Chín bị tra tấn mấy ngày thì Chín mất cả tính người, đụng đến là khai, hỏi chi nhận nấy, quơ biết ai đâu khai cho người ta cả. Từ đó, đem xuống tỉnh và đem về huyện cũng phải có người khiêng y lên ô tô. Sau không về nhà thương được hai ngày thì chết.

Thế là xong một mạng người!

Người ta nói việc nầy có hiềm thù riêng ở trong. Hiện khổ chủ muốn làm đơn khiếu oan, song sợ hại nên chưa giám hở môi.

Đều sắt ra như thế, mong nhà có trách nhiệm lưu ý.

D. ng.

Hội đồng Dân-biểu Trung-kỳ

Ngày thứ hai 7 Octobre

Thuế bách phân phụ nạp

(Tiếp theo)

Quan chánh phòng Nhì nói rằng ngài vẫn biết Nam Bắc kỳ là xứ sản xuất nhiều lúa gạo, mà Trung kỳ thì chỉ có đủ ăn thôi. Vì vậy mà nhà nước đã thi hành nhiều việc cứu giúp nghề nông, như là mở nông phố ngân hàng, đào nông giang, và việc dẫn thủy nhập điền. Còn về việc thuế thì có 2 phương diện. Phương diện người làm thuế thì khi nào cũng muốn cho thuế hạ, mà phương diện của chánh phủ thâu thuế thì lại phải trù cách cho ngân sách được quân bình.

Ông Quang Cự nói: — Thuế bách phân phụ nạp 8% là một món thuế tạm, do nghị định Toàn quyền ngày 12/12/1913 đặt ra. Thuế ấy mỗi năm thấy mỗi đem ra hỏi ý kiến viện, rồi dân viện nói thế nào cũng thấy để y. Vậy thì xin chính phủ cho nó vào thuế chánh ngạch cho rồi!

Quan Chánh phòng Nhì: — Để nó vào phụ ngạch là có lợi cho dân, vì nó vào chánh ngạch thì không còn sửa đổi được nữa.

Ông Cự. — Thuế năm nào cũng thấy trội mà vẫn thấy để 8% luôn.

— Năm 1934 thuế có trội hơn 1933.

Ông Cự. — Theo tôi biết thì thuế năm 1935 hơn 1934.

— Thuế 1935 chưa có thể biết được vì mới dự trù thôi. Chính phủ không thể nói bao lâu có thể giảm 8% vì không thể biết các việc dự trù ngân sách. Chính phủ chỉ lo sao cho quân bình ngân sách thôi.

Ông Trần-mậu-Biền (Thanh-hóa) phản đối ông Cự, về chỗ xin nhập thuế tạm ngạch vào chánh ngạch Ông xin bỏ đi thôi.

Ông Bùi-huy-Trứ nói về thuế điền. Thừa-thiên quá nặng.

Quan Thượng bộ Lại — Các ông nói dông dài quá. Thì các ông chỉ làm một bản thỉnh cầu xin nhà nước bớt hoặc giảm thuế 8% rồi các ông cả thảy ký tên vào không phải là tiện hơn sao? Nếu cứ mỗi ông mỗi nói một đều đồng nhau thì mất thì giờ quá.

Quan Chánh phòng nhì — Trưởng ban của các ông đã làm tờ trình rất rõ ràng về việc thuế bách phân, vậy sao các ông không đừng chung với ông ấy?

Cả Viện đều đơ tay tán đồng tờ trình của tiểu ban.

Ông Hoàng huy Giao — Dân hạt Thanh Chương (Nghệ an) bị số thuế điền nhiều quá, mà ruộng thì ít. Đã nhiều phen kêu ca, chánh phủ đã cho đạt rồi. Vậy sao không thấy giảm?

Quan Đại diện bảo hãy làm tờ thỉnh cầu.

Ngân sách Nam triều năm 1936

Đứng đầu tiểu ban xét về ngân sách Nam triều là ông Trần-bá-Vinh. Ông Vinh đọc tờ trình của tiểu ban. Các khoản thâu về ngân sách Nam triều, tiểu ban xét không có đều gì đáng yêu cầu sửa đổi. Tiểu ban chú ý nhứt là về món tiền 469.527$16 dự trù việc học ban sơ đẳng và tiểu học ở Trung kỳ. Ông Vinh nói hiện nay toàn trong xứ số trường và số thầy giáo còn thiếu nhiều vậy xin bổ thêm thầy và trù lập thêm trường để bổ cái

(Xem qua trang 3 cột 4)

https://tieulun.hopto.org

Bài diễn-văn của quan Khâm-mạng Lại-bộ Thượng thơ Thái-văn-Toản

đọc ngày khai-mạc Hội-Đồng thường niên năm 1935 viện Dân-biểu Trung-Kỳ.

Thưa ông Nghị trưởng,

Thưa các ông Nhơn dân đại biểu,

Nay là kỳ thứ ba, chúng ta vì một mục đích chung mà hội hợp ở chốn thần kinh. Cứ thường năm đến thời kỳ nầy chúng ta lại nhóm ở diễn đàn nhà hội đồng đây, đề bàn xét những vấn đề thuộc về tài chánh, kinh tế và xã hội mà chánh phủ đem ra hỏi ý kiến qui viện. Công việc hợp tác chung nầy của các quan Đại diện chánh phủ với các ông đại biểu nhơn dân, có thể khiến cho các ông biết rỏ những chánh sách của nhà nước vẫn tiếp tục thi hành đề tăng thêm sự phước lợi cho dân chúng. Vì trình độ tiến hóa của xứ nầy ngày nay, mà cái chức trách của các quan Thượng thơ Nam triều có phần khó hơn ngày trước, thời cái nhiệm vụ của các ông Dân biểu cũng có phần nặng hơn ngày xưa, vì các ông là người đứng trung gian đối với các quan Đại diện chánh phủ và đối với nhơn dân, cho nên các ông là người rất hiểu rỏ những sự nhu cầu khẩn thiết và những sự nguyện vọng của dân chúng. Muốn cho được dung hòa những sự lợi ích riêng của các địa phương và của các tư nhơn đối với các sự lợi ích chung của toàn xứ Trung kỳ và toàn cỏi Đông Pháp, thời các ông cần phải tổng hợp điều hòa tất cả các phương diện của những sự lợi ích nói trên ấy, vì những sự lợi ích đó vẫn liên lạc với nhau mà thường khó phân biệt. Việc ấy, tôi mong các ông gắng sẻ thực hành được trong kỳ hội đồng nầy.

Về công việc hoạt động trong xứ Trung kỳ, quí Khâm sứ đại thần là thể hiện Chánh phủ Bảo hộ, đã kể rỏ cùng các ông một cách rất thiết thực trong buổi tiếp kiến quí viện tại tòa Khâm sứ, nay tôi cũng không phải nhắc lại nữa, nhưng tôi chỉ nói đến một vài việc đề tỏ bày cùng các ông rằng: như nền kinh tế chung trong xứ, mà tổ chức lại cho có phương pháp và nhơn dân biết phân biệt lợi hại mà thi hành thời xứ Trung kỳ sẻ được hưởng thụ nhiều phần lợi ích. Thuộc về phạm vi kinh tế ấy, các ông cần phải đem những sự kinh nghiệm lịch duyệt mà giúp cho nhơn dân, đề được sự lợi chung. Về phần chánh phủ, khi nào cũng sẳn lòng giúp đở, nhưng mà cũng rất cần đến những sự sáng kiến của cá nhân tỏ bày cho phải lẻ, đề chấn hưng cái phong trào kinh tế trong xứ nầy, cho nhơn dân được nhờ ảnh hưởng tốt; tự lại ở xứ Trung kỳ, việc kinh tế chúng ta vẫn thường phàn nàn chưa được khoách trương bằng các xứ khác.

Cái nhiệm vụ về các vấn đề kinh tế của quí viện như thế, tôi muốn các ông trong quí viện và trong ban thường trực mới sẻ lưu tâm đến. Giữa thời đại nầy, việc kinh tế trọng hơn việc chánh trị, vì rằng theo thực tế, trong một xứ mà nền kinh tế được vửng vàng, thời chẳng những nhơn dân được sung túc, mà lại có thể đề sanh hoạt và đề phát triển nữa. Các công việc ấy, nhờ có quí Khâm sứ đại thần đã lưu tâm mà hướng dẫn và giúp đở, đề cho sự sanh hoạt của mổi người dân trong xứ đều được sung thiệm. Cũng vì cái chủ ý ấy, nên Đức Hoàng thượng đã Dụ chuẩn thiết lập ra bộ Kinh tế. Đương buổi nhất sơ sáng thiết, tuy cái kết quả chưa có thể trông thấy ngay được; nhưng mà lập ra bộ ấy, là mục đích của hai chánh phủ muốn cho xứ nầy có được một qui củ về kinh tế, khiến cho toàn thể nhơn dân nơi theo mà thực hành lần lần, đề bỏ bớt những cách làm ăn chỉ cứ theo sự kinh nghiệm củ chớ không theo lý thuyết mà làm.

Dân quê xứ ta, vì theo tập tục xưa, cho nên những việc cải lương mới về canh nông, về mục súc, cũng không khỏi giao động đến tập quán di truyền của họ, nhưng tôi chắc rằng những phương pháp về việc thực nghiệp hiện nay bộ Kinh tế đương nghiên cứu với, các sở chuyên môn của Chánh phủ Bảo hộ Trung kỳ, đến khi đem ra thi hành mà nhân dân họ hiểu rằng những việc ấy là vì sự công ích, công lợi mà Chánh phủ định làm, thời họ sẻ nhiệt thành hoan nghinh.

Những vấn đề trong chương trình nghị sự kỳ hội đồng năm nay, cũng đủ chứng tỏ cái khuynh hướng của Chánh phủ về phương diện kinh tế và cũng đủ tỏ cho các ông biết rằng ngày nay chúng ta còn cần phải làm nhiều việc làm cho cái sản nghiệp của đời trước đề lại được thêm phong phú, tăng cao cái trình độ sanh hoạt của nhân dân, khiến cho xứ Trung kỳ có được cái chân diện mục đối với các xứ khác trong cỏi Đông pháp. Nay tôi chỉ nói qua đến một vấn đề rất thiết thời có lẻ phải thi hành nay mai, ấy là việc điều tra hộ khẩu. Ngoài những việc kể trên ấy, hiện nay hai Chánh phủ cũng đương nghiên cứu đến việc giảm nhẹ sự đảm thụ về thuế khóa của nhân dân và việc mở rộng việc y tế, việc xã hội cứu tế trong các miền hương thôn. Các ông nên tin rằng tuy gặp phải tình thế khó khăn trong lúc kinh tế khủng hoảng nầy, nhưng các việc nói trên ấy rồi cũng có thể thực hành được, được như vậy cũng là nhờ cái chí nguyện chung của chúng ta muốn tùy theo phương thế mà lần lần giúp đở tình cảnh sanh hoạt của hạng thôn dân, càng ngày được thêm khá hơn.

Tôi chỉ nói vắng tắt ít lời như trên nầy cho khỏi mất thì giờ làm việc của các ông, Trước khi đọc bết bài diễn văn nầy, tôi xin nhắc lại các lời Huấn sắc Hoàng thượng đã ban cho các ông ngày hôm qua khi ngài tiếp các ông tại điện «Quang minh» và chúc cho công việc các ông trong kỳ hội đồng nầy, nên theo một cái tinh thần liên lạc, một sự hợp tác thành tín và phân biệ hiểu rỏ sự lợi ích chung mà bàn luận.

Tôi xin tuyên bố khai mạc kỳ hội đồng thường niên năm 1935 của Viện nhân dân Đại biểu Trung kỳ.

CÔNG VỀ CHUYỆN

Giảm tiền phố

Tiếng dân số 836 ra ngày 12 Octobre vừa rồi, có đăng bài «Cái ngón xảo của chủ cho thuê nhà», dưới ký tên L. C. Bài ấy nếu chỉ nói vì cái nghị định của quan Toàn quyền về việc giảm tiền nhà 10 phần trăm, mà có chủ nhà không muốn giảm giá thuê, kiếm cách làm khó dể với người thuê mà thôi, thì không sao; nhưng ông L. C. lại đăng người chủ nhà có dãy phố ở đường Van Vollenhoven gần chợ Bến ngự ở Huế, mà không nói rỏ tên hoặc số nhà. Cần nói như thế có làm trở ngại việc cho thuê nhà của các chủ phố khác cũng ở con đường ấy nên tôi phải thân minh mấy lời:

Phần tôi, đối với cái nghị định ấy, ngay từ cuối tháng trước, tôi đã viết giấy tin cho các người thuê nhà và phố ở đường Van Vollenhoven số 24 đến 32, đường Khải định, cạnh trường Bá công, và các nơi khác biết: kể từ tháng Septembre 1935 trở đi, tiền phố tôi sẻ giảm 10% theo như nghị định kia (trừ những người đã làm giấy thuê dài hạn trước ngày ấy), nên ngay từ đầu tháng nầy tôi đã cho thu tiền phố theo giá mới ấy rồi.

Không những thế, trước khi có nghị định quan Toàn quyền, vì thời buổi kinh tế eo hẹp, nên tôi cũng đã giảm tiền thuê cho những phố ở đường Van Vollenhoven một lần rồi, nay có nghị định, tôi lại giảm nữa một cách vui lòng, nên đối với người thuê mọi sự đều được thỏa thuận cả.

Nói tắt một điều, tôi không phải là người mà ông L. C muốn chỉ trích trong số báo đã nói trên.

Đông-Thanh
(Người có phố)

Lễ Vạn-thọ

HUẾ. — Ngày 20 Octobre nầy là ngày lễ Vạn-thọ Đức Bảo-Đại.

Tại các trường đã truyền cho học trò ngày ấy được nghỉ và vào làm lễ mừng tại Đại-Nội.

KHUYNH-DIỆP-BÁO

SỐ 14

xuất bản ngày 15 Octobre 1935

CÓ NHỮNG BÀI:

1 — Cái hiện tình nguy hiểm của công nghệ nước mình.

2 — Một phương pháp làm cho công nghệ Âu-Mỹ tiến hóa rất mau.

3 — Kinh tế học khái luận: cái lao động xã hội (le travail social) với giá cách (le prix).

4 — Nhân chuyện «Xơ dừa»

5 — Chuyện ngắn: Phần thưởng đạo đức.

6 — Giải thưởng văn-chương năm 1935 của KHUYNH-DIỆP về tiểu thuyết kinh tế.

7 — Cuộc đố có thưởng về «Code Viende».

8 — Hiệu KHUYNH-DIỆP sau ngày chủ nhân ở Pháp về và nhiều bài khác.

KHUYNH-DIỆP BÁO - HUẾ

Giây nói: 87

KHUYNH-DIỆP-BÁO khi nào cũng chỉ biếu không, cước-phí gởi gắm hiệu KHUYNH-DIỆP đều chịu tất. Muốn nhận được báo chỉ gởi tên và chổ ở tới nhà KHUYNH-DIỆP ở Bến-Ngự HUẾ.

CHUYỆN LỘNG QUYỀN CỦA VIÊN CHỨC THƯƠNG-CHÁNH

Cái hại dấu trên che dưới của kẻ thừa hành đề khuấy nhiễu dân, ở ta thật không lạ gì. Nhưng khổ nổi ít ai biết tới, hoặc dầu có biết cũng bỏ lơ, thành dân gian than phiền, mà nhân đó sự oán tức gậm vào lòng càng ngày càng chập chồng không bề tiết lộ; trăm dâu cũng đổ đầu tằm, chung qui Chính-phủ chỉ mang tiếng thôi.

Mới rồi ở Hanoi — theo báo «Trung Bắc Tân Văn» — có việc bắt phạt rượu lung tung một cách vô lý, làm cho dân khiếp vía, nhờ mấy ông Dân-biểu khiếu nại, rồi quan Thống sứ hỏi quan phó Giám đốc Thương chính (Sous Direction de Haiphong), thì ông nầy nói là các viên chức thương chính làm bậy, chứ sở phó Giám đốc không có lệnh ấy. Kế đó ông phó Giám đốc bắt các viên chức đừng làm vậy nữa và buộc trả tiền đã phạt kia lại cho người ta y số.

Ấy, việc làm sôi nổi dân Hà-thành như thế mà chẳng ai biết tới; huống còn biết bao nhiêu việc chìm ngấm ở trong lủy tre xanh mà kêu ca chẳng ăn thua gì.

Bạn đồng nghiệp có nói mấy ông Dân biểu định cử một đoàn đại biểu lên yết kiết quan Toàn quyền và yết kiến phái bộ thanh tra thuộc địa sắp qua tới, đề tỏ bày về tình hình việc bán rượu ty cho các xã dân.

Ở Trung-kỳ cũng hay xảy ra vụ bắt thuốc bắt rượu, dân bị phạt oan, mà ngậm cỏ kêu chả thấu đâu. Lại gần đây như việc đạc điền, dân gian cũng than phiền cho phái viên thừa dịp khuấy rối. Nhà chức trách nên để ý cách sao cho an lòng dân đói lý.

Đói lại đau!

Về miền Nam, Ngải, tháng sáu tháng bảy năm nay, trời hạn, mùa tháng mười nầy bị mất, đồng xa và đồng dập mất hết 3, 4 phần 10, đồng nước thời lại mất hết 7, 8 phần 10. Gần đây lại nhiều người đau, nhứt là dân nghèo.

Đã đói lại đau, không biết sống cách sao!

D. S. S.

Kho chuyện.

Vụ ông Bùi quang Chiêu kiện báo Công luận về việc phỉ báng lúc ông ở Đại hội đồng thuộc địa về, nay tòa đã đem ra xử.

Phạt ông Derocher, quản lý báo Công luận 100 quan tiền và bồi thiệt hại cho ông Bùi 200$.

Kho D của hãng Nhà Rồng (Messageries maritimes) Saigon vừa rồi bị một trận lửa thiêu, thiệt hại độ 40 đến 45 ngàn bạc. Bao nhiêu hàng hóa cháy cả. Một người bị cháy nằm giữa đống tro, và người giữ kho cũng bị nám cánh tay.

Lúc 9 giờ sáng 1-10-35, một tên đảng viên lăng bẹp cầm dao xông vào tòa Sứ Vientiane (Lào) hành hung, có chém người thư ký Lào đứt tay.

Cái cớ vì y tiêm thuốc cho ông phán T, mà ông nầy không cho xu, y tức, muốn giết ông, nhưng chưa giết kịp.

(Trích Ngọ báo)

Vụ ông Trần trinh Trạch kiện báo *Populaire* đã ra tòa Phúc án.

Bửa trước tòa phạt ông *Bonvicini*, chủ báo *Populaire* 1000 quan tiền vạ và 3:000$ thiệt hại. Nay tòa Phúc án giảm xuống phạt ông *Bonvicini* 500 quan tiền và 1000$ tiền thiệt hại.

ÔNG MARTY VỀ PHÁP NGHỈ

Ông Marty, quyền Khâm sứ Ai lao, vừa rồi ngày 13 Octobre đã đáp tàu «André Lebon» về Pháp nghỉ. Ông Eutrope nghỉ ở Pháp nay qua đương chức ấy.

NHÂN QUYỀN

Bản báo mới nhận được quyển «NHÂN-QUYỀN», soạn giả là ông Phạm huy Lục, viện trưởng viện Dân biểu Bắc-kỳ gởi tặng.

Sách nầy nói rõ lai lịch hội Nhân quyền (Ligue Française pour la défense des droits de l'homme et du citoyen), trong chia làm 5 phần:

1) Lai lịch hội Nhân quyền.
2) Những việc hội quyết dấu.
3) Những việc hội đã can thiệp về mặt pháp luật.
4) Chi hội Hanoi.
5) Nhân quyền tuyên ngôn thơ.

Muốn biết rõ về hội Nhân quyền thế nào, nên đọc bản sách nầy, giá bán 0$40. Bản báo rất vui lòng giới thiệu cùng độc giả.

T. D.

THUỐC SÂU ĂN RĂNG

Hiệu THÔNG-HOẠT Quảng-Trị

Giá 0$15

Rất thần hiệu

Thuốc bổ trẻ con, ai cho trẻ dùng qua cũng phải công nhận là hay. Hảy xem bức chứng-thư thứ ba nầy sẻ rõ.

KIỆN-NHI

NAMDINH LE 17 SEPTEMBRE 1935

SINH-HUY DƯỢC-ĐIẾM — VINH

Thưa ông,

Kỳ trước, khi đi qua Vinh, có mua của quý hiệu 6 lọ thuốc «KIỆN NHI» cho các trẻ dùng thấy kiến hiệu lắm, — dùng thuốc ấy, trẻ ăn, ngủ được và da thịt thấy hồng hào hơn trước nhiều.

Vậy xin thành-tâm cảm ơn quý-hiệu và luôn tiện người bạn tôi nhờ gửi mua hộ 6 lọ, vậy quý-hiệu làm ơn gửi lĩnh-hóa giao-ngân ngay cho, đề bi cho tôi như sau:

ĐẶNG-VĂN-TÍCH — *Directeur de l'Ameublement Général* ĐẶNG-V.-HƯƠNG

13, Rue de France à NAMDINH

Kính chúc quý-hiệu buôn bán thịnh vượng

Mua thuốc KIỆN-NHI xin do:

SINH-HUY DUOC-DIEM, 59, Rue de la Gare -:- VINH

CHI-ĐIẾM: 27-29-31 Hall marché VINH do Mlle CAO-THỊ-TÂM chủ trương sẽ mở cửa ngày 23-10 35.

Các quý khách ở VINH sẽ thấy nhiều sự lạ!...

ĐẠI-LÝ: HUẾ: Văn-Hòa — THANH-HÓA: Chu-đình-Quán — HANOI — HAIPHONG: Mai-Linh — VIENTIANE: Phan-thị-Lộc — LUANGPRABANG: Trần-Kỳ — DOLUONG Nguyễn-cảnh-Chinh

ĐỜN-BÀ ĐAU TỬ-CUNG, ĐỜN-ÔNG ĐAU LẬU

(ĐẠI KỴ BƠM RỬA)

Nhà thuốc VÕ-VĂN-VÂN — THUDAUMOT

Tôi nói ra đây cũng có mít lòng trong một phần ít, song khỏi sự hại lớn lao cho người bịnh khắp cả ba kỳ.

Phàm người đau tử-cung hay là đau lậu muốn dùng cách bơm rửa cho được sạch sẽ thì phải đến nhà thương, hoặc đến mấy ông Docteur chuyên môn, hoặc mấy ông Médecin đã có kinh nghiệm lịch trị, có sắm đủ đồ bơm rửa đúng phép vệ-sanh, việc làm cẩn thận và êm ái biết coi trong lỗ tiểu có co nhỏ không, trong tử cung có mủ không, hiểu thấu cơ quang bơm thục có điều độ, mới tin cậy người mà dùng phép bơm rửa được, chớ nên nghe lời những cách điều trị không dùng uống thuốc Nam thuốc Bắc mà lợi dụng phương pháp theo âu tây gạt người mà bán những thuốc bậy bạ, sâu mọt, rồi biểu người bịnh đem về sắm sự bơm rửa cho mình, mà người bịnh thuở giờ chưa thạo cách bơm rửa là một sự hại rất lớn.

1 Những thuốc tán không nhỏ và đã lâu sâu mọt sẩn rồi bơm vào tử-cung động nơi cuống trứng là một điều hại.

2 Những thuốc sắc chưa nhất vi trùng trộn thuốc bột vào, bơm vào lỗ tiểu nó chảy xuống âm nang ngày sau người đau lậu sanh bịnh sưng giái. Người bịnh thuở giờ không thạo cách bơm rửa, tuy làm cứng cát bơm vào tử-cung không có điều độ, làm cho náo động tử-cung mà đau tử-cung.

Người bịnh đau lậu không phải trong lỗ tiểu hẹp nhỏ lại, bất luận là chứng đau lậu gì cũng biểu người ta bơm đại thuốc vô, làm cho lỗ tiểu rộng, ngọc-quang lâu ngày thành bịnh di-tinh và hoạt tinh, khi giao cấu cùng đờn bà tiếu-tinh bắn ra không mạnh, bắn không tới tử-cung làm cho tuyệt đường sanh dục, thì càng thêm hại.

Mấy bà mụ không có học, không có cấp bằng làm Mụ cũng chẳng nên làm càng làm bướn, mà bơm rửa cho người bịnh, vì là không có lịch duyệt về nghề bơm rửa.

Theo sự biết của tôi về việc ích lợi chung cho nghề nghiệp, về việc khỏi hại cho người bịnh, mà tôi phải nói ra, chớ tôi chẳng phải có lòng hẹp hòi ích kỷ hại nhơn đem những lời không chánh đáng phê bình nơi trước mặt quí vị.

Phàm dùng thuốc Bắc thuốc Nam thì dùng thuốc Bắc thuốc Nam chẳng nên lợi dụng phương pháp theo âu tây chẳng nhằm vào đâu hết mà còn có hại. Cách điều trị theo thuốc Bắc thuốc Nam chỉ điều trị cho tận trong căng bịnh thì bịnh động lành, chớ không cần bơm rửa.

Đờn bà mắc phải đau 4 chứng tử-cung, đau rung rung hai bên, đau trằng dạ dưới, huyết trắng ra đầm đề có giây nhơ nhớ, hoặc vàng hoặc đục, lộn mủ lộn máu, đường tiểu nóng rát, đường đại không thông, hãy trường phục BÁ ĐÃ SƠN QUÂN TÁN trừ tuyệt căng gốc bịnh không cần bơm rửa, bịnh hết lọ lăng.

Cái đặc sắc đại tài của BÁ ĐÃ SƠN QUÂN TÁN uống vừa hết bịnh tai đã co thai.

Giá mỗi hộp (uống 5 ngày) .... 1$00

Người bị đau lậu bất luận mới phát, hay là kinh niên lâu năm, nặng nhẹ thế nào, hoặc phát kỳ nhì, kỳ ba hãy uống CHÂU PHÁCH QUI ĐỒNG HOÀN giải hết độc giết hết vi-trùng không cần bơm rửa, không có chất độc thủy ngân, khinh phấn, bạn miêu, không công phạt bịnh nhơn, không hại đường sanh dục.

Giá mỗi hộp (uống 6 ngày) .... 1$00

Quí vị có mua xin nhìn cho kỹ thuốc Y-học-sĩ VÕ-VĂN-VÂN Thudaumot chế ra Hiệu THẰNG NHỎ CHE DÙ mới khỏi lầm lộn.

CHI CUỘC: 229 Rue d'Espagne (Saigon); Avenue Gialong (Quinhon); Avenue du Musée (Tourane); 103, Bd. Bonnal (Haiphong).

Tổng-Đại-lý độc quyền HUẾ: Hiệu Quang-Luyện, Hàng Nam-giao.

UỐNG CHO THOẢ THÍCH KHI TA KHÁT NƯỚC

Antésite pha với nước lã là một *vị giải khát rất ngon lành, đúng vệ-sinh, uống bao nhiêu cũng không độc* (dùng đã hơn 30 năm nầy ở Algérie, Tunisie, Maroc, Đông-Dương, AOF., AEF. V. V.)

Làm bằng cam thảo, thạch long đảm, cũng bằng các cây thơm. *Nước đó rất khát, giúp cho sự tiêu-hóa, rút bớt mà chữa các chứng sốt rét.* Đã thơm tho, lại không có tí rượu nào, uống không bứ, uống một ít là đủ khỏi khát. Thật là một vị giải khát đích đáng cho các xứ-nóng.

Antésite đựng bằng các lọ nhỏ, pha được 20 hay 80 lít nước, bán ở các nhà bào chế, tạp hóa cùng các nhà bán đồ ăn. Nếu không mua được, thì gởi theo 5 quan cho N. PERROT-ANTÉSITE à Voiron (*Isère*) (*France*) rồi sẽ nhận được it mãi pha được 30 hay 40 lít nước mà không mất cước.

Có bán ở Huế: M. IMBERT Bào chế Centrale ở Đông Pháp

TẠ-NGỌC-LIÊN Pharmacien

Route Coloniale N° 1 à NHATRANG

SIROP PULMO

TRỊ CÁC CHỨNG HO — RẤT THẦN HIỆU

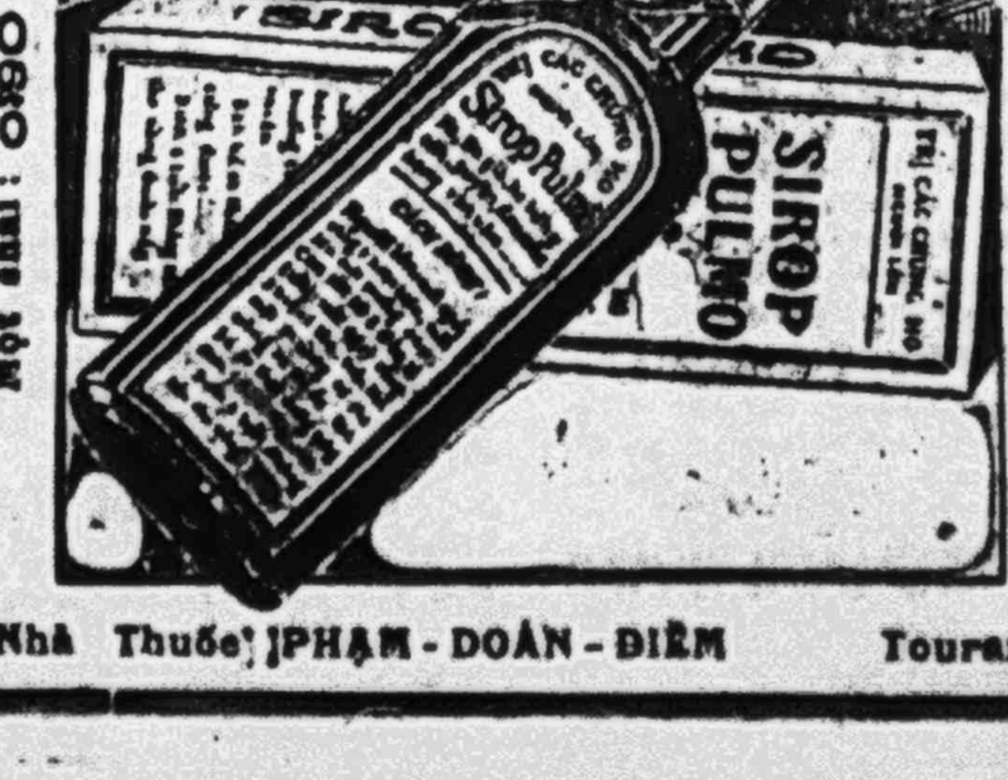

Nhà Thuốc PHẠM-DOÃN-ĐIỀM Tourane

Sữa **NESTLÉ** hiệu **CON CHIM**

SỨC KHOẺ CỦA TRẺ CON

NHIỀU CHẤT BỔ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp

Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ-sinh các nhà thương binh và các trường học (Lycées) ở Khắp Đông-Dương

Cuộc chiến tranh Y-A

(Tiếp theo trang nhất)

TƯỚNG A ĐẦU HÀNG

Rome 12 Oct. — Có tin rằng tất cả các tướng A ở Tigré Đông và Nam, và Thống đốc Déjac Hailé Sélassie Gugsa, đều đầu hàng với Ý. Thống đốc Kassa Araia cũng quân lính của ông ta lại nhập vào quân đội Ý nữa kia.

Gugsa là một người có thể nối ngôi vua A ; người là cháu vua Jean, và trong nước ai cũng xem như là một vị anh hùng và là một ông thánh sống.

Rome, 13 Octobre. — Theo tờ thông tư của Chính phủ Ý thì ngày hôm qua Déjac Hailé Sélassié Gugsa cùng 1 500 quân lính riêng đầu hàng, có đem theo 20 khẩu súng cối xay, 4 khẩu súng đại bác, 2 khẩu súng đại bác bắn máy bay.... Quân Ý vẫn còn đương đánh dẹp ; trong một trận đánh dẹp ấy, 12 người Ý bị thiệt mạng.

Trên mặt trận Somalie, vẫn êm tĩnh.

MAKALÉ VÀ AXOUM SẼ BỊ THẤT THỦ

Rome, 12 oct. — Ý phái Nguyên soái Santini đi đánh chiếm Makalé, kinh thành Tigré. Kinh thành này không bao lâu nữa sẽ bị thất thủ.

Về tình hình ở Axoum, người Ý nói : «Quân Ý đã đến trước thành Axoum. Thành này có thể xem như đã lấy được rồi. Nhưng người Ý chưa lấy hẳn là vì sợ làm hại quá sẽ thiệt hại đến các nhà thờ đạo.»

HARRAR CŨNG SẼ VỀ TAY NGƯỜI Ý

Rome, 12 oct. — Một toán quân Ý từ Assab đi đến Harrar, hiện còn cách thành này 80km. «Stampa» nói chắc rằng quân lính của Thống đốc Nasuibu ở miền này nổi loạn. Nasuibu cho bắn hết một số lính.

QUÂN A LẠI TOAN ĐÁNH GIỰT ADOUA

Addis Abéba 11 Octobre. — Quân Ý đóng vững trên mặt trận Adigrat - Entiscio. Adoua. Tối hôm 9, vào khoảng 8 giờ bị quân của hai Thống đốc Seyoum và Kassa đánh úp. Trận đánh úp này là trận thứ hai.

Trận thứ nhứt có lẽ đánh tại giữa Axoum và Adoua : quân Ý phải lui, và mất hết nhiều binh khí. Theo tin về cho Vua A, thì quân hai bên đánh nhau giáp lá cà ; quân Ý phải rút lui 10 cấm tay mà chống cự chớ không kịp trở vào đầu súng trường.

Ý SẼ KHÔNG NÉM BOM XUỐNG ĐƯỜNG XE HỎA DJIBOUTI

Addis-Abéba, 13 Octobre. — Người Ý tuyên bố sẽ không ném bom xuống đường xe hỏa Djibouti, nếu người A không dùng đường ấy mà chuyên chở súng đạn. Vua A thuận ý.

TẠI QUỐC-LIÊN

Genève 9 Octobre. — Quốc-liên đã lập một Hội-đồng để định các phương pháp thi hành, việc trừng phạt.

THÁI ĐỘ ÁO VÀ HUNG ĐỐI VỚI Ý

Genève 9 Octobre. — Đại-biểu Áo nhắc lại tình thân thiện của Áo với Ý và tuyên bố không cùng hội đồng xét các vấn đề về việc trừng phạt xin thảo luận.

Cũng trong buổi hội đồng ấy, đại-biểu Hung bày giải những sự khó khăn của nước Hung không thể dự vào việc trừng phạt, và tuyên bố không thừa nhận các điều quyết định của Quốc-liên.

ĐẠI-BIỂU Ý BIỆN GẮT

Genève 10 Octobre. — Suốt hội hôm nay, ông Aloisi đại biểu Ý lên diễn đàn trước hết. Ông công kích rất lâu cách làm việc của Q. L., phàn nàn về việc không để ý đến đơn của Ý, nhưng ông cũng nhận rằng từ 3 Octobre lại đây có xét cũng không lâu gì.

Ông lại nhắc lại cuộc xung đột ở Viễn-đông và Chaco mà nói sau cuộc trước 17 tháng, sau cuộc sau 2 năm mới thi hành khoản 16 trong hiệp ước Q. L., còn cuộc xung đột bây giờ đây thì mới xảy ra dăn 1 tháng mà đã nói chuyện ấy rồi. Thái độ của Q. L. đã làm cho A càng thêm hung hăng ; chính vì A động binh, nên Ý phải ra tay.

Quyền lợi của Ý ở A đã có các hiệp ước thừa nhận, như hiệp ước 1925 của Anh và Ý ký sau khi A vào hội Q. L.

PHÁP, ANH, VÀ THỤY-SĨ.... CŨNG LẦN LƯỢC BÀY TỎ THÁI ĐỘ CỦA MÌNH

Genève 10 Octobre. — Hội đồng nhận nghe những lời của ông Aloisi trên, nhưng tuyên bố giữ cách làm việc, mặc dầu Ý không dự vào.

Vậy là, trừ Áo và Hung ra, nước nào cũng bằng lòng theo các điều quyết định của hội đồng 6 nước.

Ông Laval tuyên bố rằng Pháp theo đúng như hiệp ước Q. L. nhưng đồng thời lo tìm cách hòa giải.

Ông Eden, thì nhắc lại rằng Anh lấy việc dự vào việc Q. L. làm căn cứ. Quyền lợi của Q. L. lớn nhỏ tùy theo công việc của Q. L. có hiệu nghiệm cũng không hiệu nghiệm.

Ông Motta, đại-biểu (Thụy-sĩ) nhắc lại chánh sách trung lập của nước ông và tỏ lòng mong cho cuộc giải hòa được thành công.

Kế mấy ông Potemkine (Nga), Nemems (Haiti), Gomez (Mexique) đều tuyên bố theo ý như hiệp ước Q. L.

Kế nữa hai ông Socure (Chili), Zaldumbide (Equateur) tuyên bố rằng mặc dầu tình thân thiện với Ý, cũng cứ theo hiệp ước Q. L. ông Zamota (Vénézuéla) nói hiệp ước Q. L. bảo hộ hòa bình còn có nhiều cách hơn là ép buộc. Ông Pouritch (Yougoslavi) nói các nước Tiểu-đồng-minh có ý theo như hiệp ước Q. L. Ông Guani (Uruguay) bày giải cái cớ làm cho một nước như nước ông không theo đúng như hiệp ước Q. L. được là vì dân trong nước gần hết là người Ý. Ông Tudela (Pérou) cho rằng luật quốc-tế phải châm chước với sự cần phát triển của một dân tộc lớn mới được. Ông Maximos (Grèce) nói các nước Ba-nhĩ-cán theo ý như những lời đoan ước của mình với Q. L.

ANH-PHÁP HIỆP TÁC

Londres 10 Octobre. — Theo tin ở Genève, thì Anh và Pháp đã đồng ý về việc hiệp tác trong việc thi hành những phương pháp trừng phạt.

Ý NGẠC NHIÊN VỀ THÁI ĐỘ PHÁP

Genève 9 Octobre. — Chính-phủ Ý rất lấy làm ngạc nhiên về sự Pháp ủy định đồng ý với Anh việc trừng trị về mặt kinh tế và tài chính. Trong chính giới ở hội Vạn-quốc thì người ta nói rằng M. Laval đã chính thức báo cho Mussolini biết trước rằng nếu Ý cứ giữ theo đúng hội-đồng Vạn-quốc thì bao giờ Pháp cũng trợ lực cho những ý nguyện của Ý. Và Pháp không thể nào hành động trái với hội đồng Vạn-quốc được. Mussolini đã đáp lại rằng mình hiểu rõ thái độ Pháp. Vậy thì thái độ Pháp đối với Ý thực là rành rọt, chu đáo.

PHÁP LO BẢO VỆ SOMALIE

Djibouti, 9 Oct.— Một nghìn lính Sénégalais và 42 võ quan Pháp vừa tới Djibouti, thì đi ngay đến biên giới A để bảo vệ Somalie thuộc Pháp và [illegible] trên sung đấy.

Lại đưa đến Diradowa 100 lính sénégalais để bảo hộ nhân viên người Pháp trong sở hỏa xa.

PHU TÀU PHÁP ĐỀ CHẾ TÀU Ý

Paris, 9 Oct. — Tổng cuộc liên đoàn phu tàu Pháp đồng ý với hội Quốc tế vận tải, đã thông tin cho các chi ,cuộc không được chở hàng lên xuống cho các tàu Ý.

DƯ LUẬN PHÁP ĐỐI VỚI VẤN ĐỀ TRỪNG PHẠT...

Paris, 9 Oct.— Báo giới Ý để ý riêng về vấn đề trừng phạt. Theo tin phóng viên các báo ở Genève gởi về thì ý kiến Pháp và Anh về vấn đề ấy như sau này : Pháp thì muốn hạn chế việc trừng phạt và thi hành từ từ, còn Anh thì yêu cầu trừng phạt riết và trừng phạt liền về mặt kinh tế.

Các báo vạch ra một điều khó trong việc trừng phạt là : các nước lân cận Ý sẽ chịu thiệt lây. Nhưng lại nói điều khó ấy có bù lại bằng việc để ;cho các nước ấy được tự do thi hành hay không thi hành việc trừng phạt.

Nhưng tưởng như về việc không cho Ý vay tiền, không bán binh khí, nguyên liệu cho Ý, thì hai nước đã đồng ý, và sẽ thi hành ngay. Người ta lại chắc rằng đồng thời sẽ hủy luật không cho bán binh khí cho A đương thi hành cả ở Pháp cả ở Anh.

...VÀ VỀ VẤN ĐỀ ÁO, HUNG KHÔNG DỰ VÀO VIỆC TRỪNG PHẠT

Paris, 10 Oct.— Toàn báo giới Pháp đều phê bình lời tuyên bố của đại biểu Áo. Hung, không dự vào việc trừng phạt. Báo nào cũng tỏ ý tán thành cách rõ ràng, vì cho rằng như thế còn mong làm nhẹ bớt kết quả việc trừng phạt, cứu vẫn được tinh thần thiện Pháp-Ý.

Nhiều báo tin chắc thái độ độc lập của Áo và Hung làm ngăn trở sự trừng phạt đối Ý ; và cho rằng Ba lan, Argentine. Thụy sĩ và có lẽ Nam tư lạp phu cũng phản đối sự trừng phạt. Đức không trừng phạt cũng là một sự ngăn trở không nhỏ, vì Đức có thể giúp cho Ý nhiều đồ làm

ANH ĐƯA QUÂN LÍNH CÙNG BINH KHÍ SANG AI CẬP

Rome, 9 Oct.— Mỗi ngày mỗi có quân lính cùng binh khí ở Anh đưa sang Ai cập (Egypte). Quân lính ở Ai cập có vẻ rộn rực lắm.

NGƯỜI TA VẪN LO NGẠI VÌ THÁI ĐỘ ĐỨC

Londres, 9 Oct — Trong quan giới Anh người ta nói rằng sau buổi hội đồng của Q. L quyết định việc trừng phạt Ý, thì có cuộc dò xét xem thử Đức có hùa sức với Q. L. không. Người ta lại nói rằng không có việc trừ cho Đức một trái khoản để bù lại số mất mà Đức phải chịu, nếu Đức thuận hạn chế cuộc thương mãi với Ý.

BỈ VỚI VIỆC TRỪNG PHẠT Ý

Bruxelles, 11 Oct. — Hội đồng Ngoại giao Thương nghị viện quyết nghị rằng Bỉ phải tránh việc trừng phạt bằng binh lực mà hùa sức với các nước trong cuộc trừng phạt kinh tế có chừng đỗi mà nghiêm.

(Xem tiếp trang 4 cột 3)

Kết quả cuộc thi của báo « Patrie Annamite »

Bản báo lược đăng bài lại cáo sau này của báo Patrie Annamite như đăng báo :

Hội đồng chấm cuộc thi của báo Patrie Annamite đã họp tại số 44 phố hàng Bồ hồi 5 giờ chiều 7 Octobre do M. Cœdès Chánh đốc trường Bác cổ chủ tọa. Kết quả như sau này :

Giải nhất : M Lê-Văn-Vũ được thưởng 200 đồng về bài nói về chủ nghĩa quốc-gia Việt-Nam. Giải nhì : Lê-văn-Bưu và Hoàng-xuân-Hãn được thưởng mỗi người 50 đồng về bài « Tương lai chữ quốc-ngữ »

Giải tư về M.M. Chodzko, giải năm về Trần-văn-Sử và Kim, giải bảy về Lê-văn-Hòe mỗi người đều được thưởng 10 đồng bọc sách và một năm báo Patrie Annamite.

Bán trường hát

Ai muốn mua trường hát HÒA-BÌNH ở TOURANE, có đất rộng bên cạnh, xin hỏi bà NGUYỄN-CUNG-PHỤNG ở đường Marc Pourpe TOURANE

五大害

1·) *Bệnh thuốc phiện.— Dùng thuốc này bỏ rất êm đềm, song nói cho biết hút ngày mấy bữa, mỗi bữa mấy phân, xài ăn mấy lượt. Thuốc viên có nước uống thơm, ngon, ngọt. Nghiện nhẹ 2$, 3, nặng 5$, 6 là khỏi.*

2) *Bệnh sán (Bạch-thốn-trùng). Mỗi liều 1$. Trừ tuyệt bệnh sán.*

3·) *Đau mắt mộng. Thuốc mới phát minh, mỗi lọ 1$. Mắt toét 0$50.*

4·) *Đau quả tim* }
5·) *Đau gia dầy* } *mỗi chai 2$00.*

Nguyên cả [illegible]

TRẦN-ĐỨC-CẢNH

67, Định-Tân Nam-Định (Tonkin)

Hội-đồng Dân-biểu

(Tiếp theo trang 1)

nạn thất học. Nhưng lấy tiền đâu mà thêm vào ? Ông xin ngân sách Trung kỳ phụ cấp thêm và dựt lại các khoản của ngân sách Nam triều dự trù phụ cấp cho viện Khải-định tàng cổ, hội Như-tây du học, hội Đồng-tôn tương-tế, hội chợ Nông-công-thương, vì xét rằng các hội này đã có ngân sách Trung kỳ phụ cấp rồi. Về việc học ông Vinh chia ra hai phần : việc học cho bình dân, về ban sơ đẳng tiểu học, mà hiện nay chánh phủ Nam triều đảm nhận lấy trách nhiệm, và việc học các ban trên để đào tạo nhân tài cho nước là như hội Như-tây, hội Đồng-tôn... thì đã có ngân sách Trung-kỳ phụ cấp rồi.

Ông Võ-đình-Dung bày tỏ ý kiến về việc thi lên lớp :

— Mỗi năm nhà trường có mấy tháng nghỉ hè, cốt là để cho học trò nghỉ học, để lấy lại sức khoẻ, và các sự nhọc nhằn trong năm. Thế mà có nhiều trò phụ huynh không cho nghỉ, bắt học luôn. Rồi sau lúc nghỉ nghè vào trường đến kỳ thi lên lớp, những học trò vẫn học trong lúc nghỉ hè thì ít quên, nên thi đậu, còn các trò khác làm theo ý nghĩa cuộc nghỉ hè, không học, có hơi xao lãng thì rớt. Mà phần nhiều các trò học nghỉ hè đó là những trò trong năm biếng nhác, nên mới ráng sức học để có thi. Như vậy thì tưởng bất công. Vậy xin thi lên lớp vào lúc cuối năm học, chớ đừng thi vào lối đầu năm.

Còn những trò nào trong năm thầy giáo xét ra học vẫn giỏi thì miễn cho sự thi lên lớp.

Quan Học-chánh Cố-vấn bộ Học trả lời rằng về việc thi lên lớp vào lúc cuối năm, ngài rất tán đồng ý kiến của ông Dung, cứ làm tờ thỉnh cầu rồi ngài hứa sẽ thương đồng với bộ Học và tán thành cho.

Còn về việc miễn thi lên lớp cho những học sanh giỏi, thì ngài sẽ xét. Nhưng điều này nói về ban tiểu học thì được, mà về ban cao đẳng tiểu học thì không tiện vì mỗi lớp có nhiều thầy.

Ông Võ-đình-Thụy nhân lúc nói đến chuyện học, xin nhắc lại công việc của ông làm năm ngoái...và đọc một đoạn tờ trình về việc học bằng Pháp văn của ông đã đọc tại đại hội đồng năm 1934, nói về việc thêm vào chương trình một khóa dạy làm vườn, như ở Bắc kỳ. Ông cắt nghĩa sự ích lợi của sự trồng trỉa, người làm ruộng có chừng, mà ai cũng có thể làm vườn được, lại những hoa quả, rau lá, là những vật thường dùng trong nhà...

Ông Thụy nói chưa hết, mà bị hồi chuông ông Viện trưởng reng reng....Ông nói quá 15 phút, xin để cho người khác nói.

Ông thụy cãi : — Đối với một vấn đề có quan hệ đến vận mệnh nước nhà, nếu tôi nói trong hai giờ ông nghị trưởng cũng phải để cho tôi nói...

Nói vậy nhưng ông cũng biết nghe mà ngồi xuống để chờ khi khác sẽ nói.

Ông Vinh nói : — Tôi có hai điều xin hỏi chính phủ :

1·) Năm ngoái chính phủ đã đem vấn đề học chữ Hán ra hỏi Viện chúng tôi. Viện chúng tôi đã bỏ phiếu mấy lần để xin chỉ cho học chữ Hán từ lớp nhì đệ nhứt niên (Moyen 1ère Année). Thế mà bộ Giáo dục vẫn cho học chữ Hán từ lúc trẻ con mới vào trường. Lại có học mấy giờ chữ tây nữa. Thế là mỗi tuần số giờ học không được bao nhiêu mà vẫn phải học đến ba thứ chữ, là một điều quá sức của chúng.

2·) Một đứa học trò từ trường công này xin qua học trường công khác trong một tỉnh, hoặc có khi thi lên lớp mà sao lại buộc có đến lý trưởng làm gì cho phiền phức tốn kém, nhiều khi làm trở ngại cho sự học của trẻ con ? Nếu muốn có các giấy, thì học trò đã nộp đủ một lần rồi, mỗi khi có đổi trường thì nhà trường lục mà gởi đi cho, có được không ?

(Kỳ sau sẽ tiếp)

Phải Viên

THUỐC OKASA

NGƯỜI GIÀ HOÁ TRẺ

Có nhiều người vì bộ hạch yếu đuối (thành ra làm hại bộ *liệt dương*), trong mình thấy mỏi nhược buồn bã, da thịt mềm mỏng co rắn. Những người đó, dầu ông hay đàn bà, có thể chỉ trong vài tuần lễ lại khoẻ mạnh như trước, lại trẻ ra nữa. Muốn vậy thì thế nào cũng phải dùng thuốc có chất *hormone* thật tốt, chế cất kỹ lưỡng theo các cách mới vừa vệ sinh vừa cẩn thận.

Thuốc có *hormone*, hiệu OKASA, phụ thiệt khoẻ, chế theo cách riêng của ông lương y LAHUSEN tìm ra, bao giờ cách chế cách pha cũng coi sóc rất cẩn thận, thật không thuốc *hormone* nào bằng, vì vậy các ông thầy thuốc hay khuyên uống thuốc này lắm. (OKASA đã chữa khỏi nhiều người mà các thuốc khác không chữa nổi). Muốn được giấy biên sách in có vẽ ảnh nói về thân thể và các thứ hạch, xin gởi thơ hỏi tại "Laboratoires OKASA, 8, Faubourg Saint-Honoré, PARIS.

Serv. 19". OKASA "Bạc" cho đàn ông, "Vàng" cho đàn bà, bán tại tất cả các hiệu bào chế, Ở Huế : *F. Imbert, Pharmacie Centrale de l'Indochine*

Tourane : Grande Pharmacie Principale NGUYEN TAO *Rue Jules Ferry*

VIỄN-ĐÔNG TỒN-TÍCH HỘI

Của Hội tư - bản **SEQUANAISE** thành Ba-lê lập nên
Công-ty vô danh hùn vốn 4.000.000 phật-lăng một phần tư đã góp rồi
Công-ty hành động theo chỉ-dụ ngày 11 tháng tư năm 1916
Đăng-bạ Hanoi số 419

GIÚP NHỮNG NGƯỜI ĐỂ DÀNH TIỀN

Món tiền lưu - trữ (Tính đến 31 Décembre 1934 **440.586$57** để Hội hoàn lại vốn cho người đã góp)

Tổng - cục ở HANOI 32, Phố Paul - Bert. — Giây nói số 882
Sở Quản lý ở SAIGON 68, đường Charner. — Giây nói số 1899

PHÁT HÀNH PHIẾU 1.000$

CÁCH THỨC GÓP PHIẾU :

1·/	Tiền góp ngay một lần	575$000
2·/	Góp làm 12 tháng mỗi tháng 50$00 kỳ hạn một năm.	600.000
3·/	Góp làm 15 năm. mỗi năm 57$00..	855.000
4·/	Góp làm 180 tháng. mỗi tháng 5$00	900.000

TIỀN HOÀN LẠI CÓ ĐẢM-BẢO :

1·/	Nếu trúng số trong kỳ mở số đầu tiên hàng tháng. thì được từ 5.000$ đến..	50.000$
2·/	Nếu trúng số trong kỳ mở số thứ nhì hàng tháng. thì được	1.000
3·/	Nếu trúng số trong kỳ mở số thứ ba hàng tháng. thì được từ 500$ đến	1.000
4·/	Mãn hạn lĩnh về..	1.000

Hội phát hàng những phiếu 500$ và 200$ theo giá tương-đương kể trên đây (một nửa hay một phần năm)

QUYỀN-LỢI

Được dự vào 50% lãi của hội chia cho.
Vốn đặt theo chỉ-dụ ngày 12 Avril 1916
Tiền hội cho vay lãi 8% một năm, có thể vay được tới 90% giá bán lại.

Giá bán lại ngay tính theo bảng số kê ở sau tờ phiếu.
Khi ngừng góp trong ít lâu không phải đóng tiền những tháng thiếu trước, chỉ góp tiếp theo và xê dịch ngày mãn phiếu là đủ.

Hội cần nhiều người đại-lý có đảm-bảo chắc-chắn

Đau dạ dày, đau phòng tích, đau bụng kinh niên

CHỮA KHÁC NHAU

Đau tức giữa ngực, lại chói qua sau vai, rồi đau lần xuống ngang thắt lưng, ợ hơi lên cổ, có khi ợ cả ra nước chua ; có khi đau quá nôn cả đồ ăn ra nữa, hễ ợ hơi hay đánh trung tiện thì đỡ ; đau như thế gọi là ĐAU DẠ DÀY (đau bao tử).

Đau bụng trên hay bụng dưới, cơn đau dữ dội ; đau độ nửa hay một ngày thì đỡ, cách mấy ngày hay một tháng đau một lần ; đau như thế gọi là ĐAU BỤNG KINH NIÊN.

Đau chói chói bụng dưới, có khi tức cuốt xuống hạ nang, một dạo khi ợ hơi lên cổ, ngày đau ngày không, ngày muốn ăn, ngày không muốn ăn, la lững thất thường, sắc mặt vàng nhợt bủng beo, da bụng dày bì bịch ; đau như thế là ĐAU BỤNG PHÒNG-TÍCH.

Ai mắc phải, hãy viết thư kể chứng bệnh thật rõ gửi cho bản hiệu sẽ gởi thuốc bằng cách lĩnh hóa giao ngân. 0$25 1 lọ, 2$40 1 tá, 1$20 nửa tá.

Gần đây, quân bất lương làm giả mạo, và học mót lời lẽ trong quảng cáo bản hiệu, đăng báo lừa người. Nếu ai đã mua lầm dùng không công hiệu gì. Hãy mua thuốc ĐAU DẠ DÀY ĐIỀU NGUYÊN dùng thử sẽ biết hay dở.

Thư từ và mandat đề : NGUYỄN-NGỌC-AN

Chủ hiệu : ĐIỀU NGUYÊN ĐẠI-DƯỢC-PHÒNG

126 hàng Đồng (cửa quyền) HANOI

Tổng đại lý : NAM-ĐỊNH, [illegible] BALAT, [illegible] PHAN-THIẾT, HAIPHONG : [illegible] HUẾ. [illegible] — VIENTIANE.

Dùng sữa

"LE GOSSE"

Sữa « LE GOSSE » rất bổ cho tất cả mọi người : có nhiều chất kem (Crème) rất tinh khiết.

Bao thầu cho Nhà - nước năm 1932 - 1933

Lycées, Collèges, Maternités, Ecoles, Institut de Puériculture etc.... à Saigon.

Có bán trong các tiệm tạp hóa ở Đông-Pháp.

HIỆU GIẤY XANH : *Giá mỗi hộp...............* 0$30

Đại lý :

ÉTABLISSEMENTS MORIN FRÈRES

HUẾ - TOURANE - QUINHON

https://tieulun.hopto.org

Đành rằng: Đói ăn rau — Đau uống thuốc

Nhưng mà chẳng nên nghe những lời rao quá đáng, thấy thứ nào dùng thứ ấy, đã không hết bịnh mà còn hại thêm.

VẬY NGƯỜI BỊNH: LẬU, TIM, SANG ĐỘC.

(Muốn dùng thuốc khỏi lầm lạc, nên hỏi những người đã có dùng rồi mới tin chắc).

Đây là cái bằng cớ hiển nhiên của thuốc

SƯU-ĐỘC-BÁ-ỨNG-HOÀN

HIỆU ÔNG-TIÊN TẠI KAMPOT

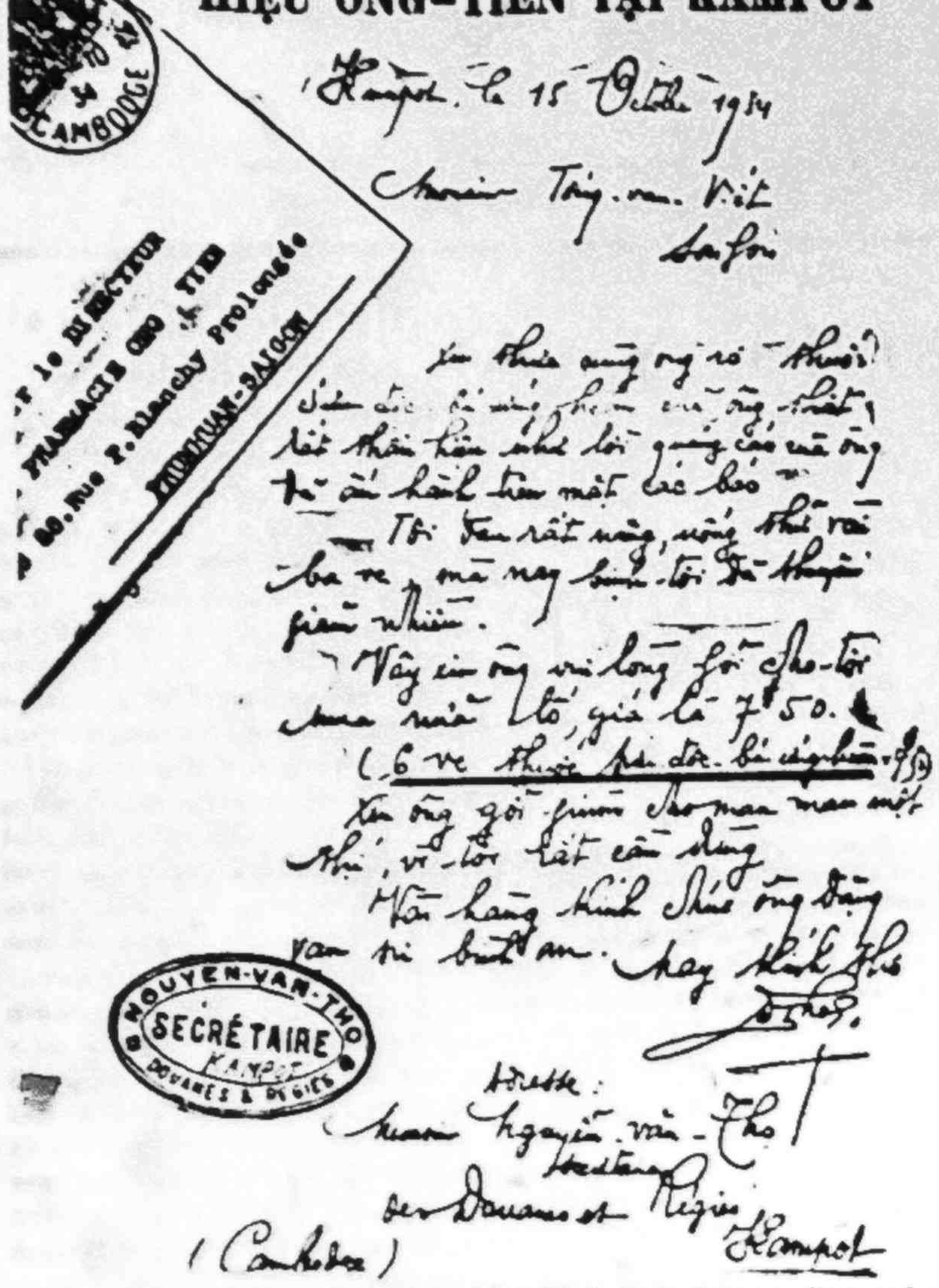

Nếu 100 người dùng thuốc SƯU-ĐỘC-BÁ-ỨNG-HOÀN hiệu ÔNG-TIÊN, đều hết trọn trăm, chắc như vậy, nhà thuốc dám làm cam đoan.

VĨNH-TƯỜNG, 51, rue Gia-long à HUẾ, Tổng đại-lý độc-quyền thay mặt tại đó và khắp các nơi có bán.

NHÂN TẠO HUYẾT | CỐ TINH BỔ THẬN

BỔ HUYẾT SÁT-TRÙNG — *Bổ dưỡng thân-thể — Lọc sạch máu bẩn — Làm cho khí-huyết sung-túc — Công-dụng đặc-biệt là sát được vi-trùng LẬU và GIANG-MAI, và các chứng sài, lở, ghẻ — Già suy yếu, trẻ ít ăn, xanh xao — Đàn bà có mang dùng an-thai — Ở-cữ dùng chóng đỏ da, mau trở lại tươi đẹp.*

Mỗi chai 1$50 — Nửa tá 7$50

CHỦ

THẬN HƯ — DI-TINH — *CHUYÊN TRỊ: Di-tinh, mộng-tinh, hoạt tinh — Khí hư phát: đau lưng, mỏi vai, mắt hoa, tai ù, đầu váng, cổ họng ráo, môi khô — Đêm nằm ít ngủ, hay thao thức nghĩ ngợi liên miên chiêm bao mộng mị vân vân... Dù nặng nhẹ, đã dùng đến thuốc này là được khỏi hẳn.*

Mỗi ve 1$00 — Nửa tá 5$00

Hai thứ thuốc này nổi tiếng khắp Đông-Pháp, ngoài những bức thơ minh tạ đã đăng trước, nay xin dịch bản phân chất, đoạn quan năm ANTONINI ban khen thuốc NHÂN TẠO HUYẾT sau khi ngài đã thí-nghiệm và phân chất tại phòng LABORATOIRE de CHIMIE de L'INDOCHINE—HANOI như sau:

« . . . . . Thuốc này lấy toàn tinh chất của mười một thứ cây quí, « trong đó có vị NHÂN-SÂM, chế theo phương pháp bào chế Thái-« tây, hợp dụng cho người Annam có thể bồi khí huyết, tăng sức « khỏe, làm cho hồng huyết cầu (globules rouges du sang) tươi tốt « trong sạch, và sát trừ được vi trùng lậu, giang mai ».

Trích dịch đoạn ngài chứng nhận thuốc CỐ TINH BỔ-THẬN:

« . . . . .Thuốc này không có chất độc, tinh chế toàn nguyên liệu rất « quí như SÂM mọi ông v.v... trị chứng đau thận di-tinh ».

NGŨ-TINH DƯỢC-PHÒNG

N 114 - Hàng Bông HANOI

MÔN THUỐC TRỊ BỆNH

Đau Dạ-dầy, ăn chậm tiêu, đầy da bụng rất tài!

Thuốc này của nhà Y-học trứ danh Trung-hoa phát minh ra, đã chữa được nhiều người khỏi, dù bệnh mới phát hay đã lâu năm, uống vào là thấy hiệu nghiệm ngay. Thường trị hết thảy các chứng như: đau bụng, đau bão, đau ngực, đau tim, đau gan, đau ruột, đau cạnh sườn, đau dạ dầy, ăn uống chậm tiêu, đầy hơi nôn ọe, hoặc ăn vào thì ra, hoặc khi no đau, hoặc khi đói đau, lúc đau, lúc không, như người già cả, có người hay đau về mùa lạnh, có người hay đau về mùa nóng, có người thường đau quanh năm, có khi đau nổi hòn, nổi cục lên rồi lại tan như không, hoặc đàn bà đẻ con hư lạnh huyết độc tích kết mà sinh ra đau v.v... Dùng thuốc này đều được khỏi cả.

THUỐC TRỊ CHỨNG

Hư trọc, Hoạt tinh, Tinh khí bất cố rất hay!

Thuốc này của vị tân Y-học Trung-hoa sáng chế ra rất là mầu nhiệm. Chuyên trị các chứng tâm thận yếu kém, tinh khí lỏng lạnh, sinh ra hư trọc, hoạt tinh, di tinh, mộng tinh, tinh khí bất cố, dương sự bất cử, cử nhi bất kiên, hoa mắt ù tai, đau lưng mỏi gối. Hễ khi trong người mệt nhọc hoặc thức đêm, thường trong ống đi tiểu hay buồn ngứa như kiến bò, và hay rớt tinh ra qui-đầu như rãi gà, rựa chuối, có khi cặn thấy ra khi trắng như nước gạo. Tiểu tiện thường hay đi luôn, lúc đục, lúc trong, lúc trắng, lúc vàng, v. v. Các chứng ấy là do người tiên thiên bất túc, hoặc sắc dục quá độ, hoặc bị bệnh phong tình chưa khỏi tuyệt nọc, hay dùng nhầm phải chất thuốc truy độc sâm nhập tinh thận, làm cho tinh thận hư hại đi mà thành bệnh. Kíp nên dùng thuốc này thì được lành mạnh.

Hai thứ thuốc này cùng giá mỗi hộp là: 1$00 — nửa tá 5$00

BÁN TẠI: **Á-CHÂU DƯỢC-PHÒNG**

127, Hàng Bông (Cửa-quyền) — HANOI

Các ngài ở xa, xin viết thư về kể rõ bệnh, mua thuốc theo cách lĩnh hóa giao ngân rất tiện và chóng.

Cuộc chiến tranh Y-A

(Tiếp theo trang 2)

ÁO LÀM HẬU THUẪN CHO ANH

Camberra, 11 Oct. — Áo sẽ làm hậu thuẫn cho Anh trong điều quyết định sau cùng về việc trừng phạt. Điều đã nghị giữ thái độ trung lập của đảng lao động bị bãi.

HUÊ KỲ LẠI GIỮ THÁI ĐỘ TRUNG LẬP

Washington, 11 Oct. — Ông Hull đã công bố các khoản quyết định của Tổng thống về thái độ trung lập của Huê kỳ bằng cách không bán binh khí cho cả Y cả A.

CÁC NHÀ BUÔN MỸ TỎ Ý BẤT MÃN

New-York, 8 Oct. — Chủ các hãng xuất cảng tuyên bố sẽ nhận bán hàng cho cả người Y cả người A, mặc dầu đều quyết định của Tổng thống Roosevelt.

THỔ NHĨ KỲ SẼ HÙN SỨC VÀO VIỆC TRỪNG PHẠT

Stamboul, 9 Oct. — Thổ-nhĩ-kỳ đồng ý với Đồng-minh Ba-nhĩ-Cán (Entente Balkanique) mà hùn sức vào việc trừng phạt Y. Hiện đã định việc xuất cảng sang Y.

HÀ LAN CŨNG VẬY

La Haye, 10 Oct. — Chính phủ Hà-lan có ý theo y như Hiệp ước Q. L., tức là trừng phạt Y.

Thủ tướng đã cho nghị viện biết rằng dự luật về việc cấm nhập cảng hàng Y và không cho Y vay tiền đã thảo xong.

Hạ nghị viện đã thông qua đạo luật cho phép chính phủ cấm xuất cảng một đôi thứ hàng trong lúc tình hình quốc tế lộn xộn.

NHẬT THẬN TRỌNG

Tokio, 7 Oct. — Có tin đồn rằng người ta sẽ mời Nhật vào một ghế trong Hội đồng lo thi hành việc trừng phạt và dự vào việc trừng phạt Y. Có người cho rằng Nhật sẽ không dự vào, mà thái độ các nước lân cận Y như Thụy sĩ, Áo, Nam tư lạp phu cũng khả nghi. Ngoại giao giới nói bây giờ mà nói Nhật có dự không dự vào việc trừng phạt là còn sớm lắm.

Tokio, 12 Oct. — Đại biểu bộ Ngoại giao tuyên bố rằng về việc trừng phạt, chưa đến lúc Nhật phải quyết định dự hay không dự. Và hai nước Áo và Hung không thuận theo thì thế nào Q. L. cũng không thể nhất trí hành động được.

THỤY ĐIỂN DỄ DÃI HƠN

Stockholm, 14 Oct. — Có tin phi chính thức rằng Thụy điển sẽ nghe theo lời Q. L. về việc cấm bán binh khí cho Y.

XUNG ĐỘT Ý HY-LẠP

Athènes, 10 Oct. — Mấy ngày rày người Y và người Hy lạp xung đột nhau nhiều lần, làm nào cảnh binh cũng phải can thiệp giải tán. Hôm thứ tư, thầy thủ hai chiếc tàu Hy lạp có tổ chức một cuộc biểu tình bài Y trước tòa lãnh sự Y. Lãnh sự Y đã đưa thơ phản đối với chính phủ Hy lạp.

DÂN HỒI Ở ẤN-ĐỘ BIỂU TÌNH PHẢN ĐỐI Ý

Bombay, 10 Oct. — Người Hồi ở Ấn độ yêu cầu chính phủ Anh phải thi hành một cái chính sách binh vực nước Ethiopie, họ cho rằng nước Y cướp nền độc lập của 4 triệu người Hồi ở Ethiopie.

Những người đứng đầu các chính đảng Ấn độ hiện đang lo việc tổ chức một phái bộ y tế sang Ethiopie.

Sở cảnh sát Bombay cấm các người biểu tình xã hội không được đến trước tòa lãnh sự Y để phản đối việc xâm lược nước Ethiopie. Lính cảnh sát và quân đội canh gác để đề phòng mọi việc có thể xảy ra.

Tại cửa bể Bombay, hai chiếc tàu buôn đã đổi thành tàu dùng vào việc y tế.

Tín sau cùng

15 Octobre.

Quân Y đã chiếm được thành Axoum một cách rất dễ dàng, không phải đánh đấm gì hết.

Một chiếc máy bay Y bị rơi xuống nơi đường sắt Djibouti.

16 Octobre.

Các nước có chân trong Q. L. hăn sức nhau mà làm nhẹ bớt những mối hại do việc trừng phạt gây ra.

Thống-tướng Bodoglio Tổng tham-mưu Y dặn thì quân Y sẽ mở cuộc công-kích lớn. Hiện Thống-tướng đã xuống tàu ở Massouah.

Thuốc Văn-minh

Bỏ Á-phiện không hại thân thể CAM ĐOAN « không khỏi không mất tiền », bệnh nặng chỉ trong 2 tháng là khỏi.

Mùa dọc mỗi nhà nên có sẵn một ve dầu CÙ-LA-SƯ-TỬ để trừ các bệnh.

Áo lạnh bằng laine đủ kiểu mới đến, mỗi áo 3$20.

Sơn Résistance bán rẻ không đâu bằng.

Bán tại: **NGỌC-HÙNG**

91, rue Gia-long HUẾ

EXIGEZ LA MARQUE ET LA SIGNATURE

PHÒNG-TÍCH

THẦN-DƯỢC « CON-CHIM »

VŨ-ĐÌNH-TÂN

Đàn ông, Đàn bà sức yếu, khi cơm no, rượu say, vội ham tình dục hoặc ăn no đi ngủ, ăn no đi tắm ngay nên thụ bịnh gọi là PHÒNG-TÍCH, không phải là Đau Dạ Dầy.

Đầy hơi, ợ hơi, ợ chua, tức ngực, chán cơm, không biết đói, ăn chậm tiêu, bụng về bình bịch, thỉnh thoảng sôi bụng, đau bụng, đau nhói sau lưng, chân tay mỏi mệt, bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng giầy.

Chỉ một liều thấy giả chịu hoặc khỏi ngay, không hề công phạt: 0$40.

ẤN TỬ KIM-TIỀN 1928

VŨ-ĐÌNH-TÂN

178 bis, Lach-Tray — HAIPHONG

Đại-lý các tỉnh Trung-Kỳ:

HUẾ: Vĩnh-Tường, 51, phố Gia-Long;
TOURANE: Nguyễn-hữu-Vinh ở Mỹ-Đông;
NHATRANG: Mộng-Lương-Thư-Quán;
PHANTHIẾT: Nam-Hưng, Commerçant;
QUINHON: Đông-Lập, Avenue Khải-Định;
QUANG-NGAI: Chế-Hoàng à Sông-Vệ;
SOCTRANG: Ng.-văn-Mạnh, Entre à Caisson;
VINH: Hồ-chí-Lan (Maison Minh Huy);
VIENTIANE: Nhà Phan-chí-Lộc, rue Tafforin;
THAKHEK: Bảo-Tiên (Maison Nhật-Nhật-Tân).

Các tỉnh khắp ba kỳ có đại-lý

NHÀ THUỐC

"ÔNG TIÊN"

84, 86, 88, 90, 92, rue Paul Blanchy prolongée

PHUNHUAN—SAIGON

MỘT MÓN THUỐC MỚI TÌM —

Trị đặng các chứng bịnh phong độc, sanh bịnh ngoài da, như: ghẻ chốc, lác voi, lác đồng tiền, mụn cám, mụn bọc, nhọt, lông ben, bát biên cùng những mọt mọc ngoài da nổi cùng mình mẩy, sần đỏ có giề, ngứa ngầm khó chịu như thế.

CHẲNG NHỮNG THOA PHẾT SƠ SÀI MÀ HẾT ĐẶNG, hãy uống thuốc « GIẢI PHONG SÁT ĐỘC HOÀN » hiệu « ÔNG TIÊN » sẽ thủ tiêu hết những độc địa trong mình. Làm cho máu trở nên tinh sạch, tươi tốt mà trừ các chứng bịnh trên, sự hiệu nghiệm thấy liền trước mắt.

Mỗ hộp giá: 0$60

có bán khắp nơi. HUẾ 51 rue Gialong

Thuốc Cai thuốc Phiện

Xin kính cáo để các ngài biết cho rằng. Nếu ngài nào đã trót nghiện thuốc PHIỆN thì nên bỏ đi chẳng những mất thì giờ mà lại hại cho gia đình, người lại nẫu ra nhiều nỗi. Vậy bản hiệu có chế ra được thứ thuốc Cai thuốc Phiện rất là thần hiệu, dù hút nặng đến thế nào, hễ dùng đến thứ thuốc Cai của hiệu HOÀNG VĂN ẤP, số 67, Phố Minh-Xã, BAC NINH (Tonkin) là bỏ ngay được, mà người vẫn khỏe mạnh, đi lại làm ăn như thường, về sau lại không sinh ra các bệnh gì cả. Còn như mọi thứ thuốc Cai khác, dù bỏ được, về sau thế nào cũng sinh ra các bệnh, đầy hơi ăn lâu tiêu, giầy da bụng, vân vân... Thuốc Cai của bản hiệu có một điều lạ là khi bỏ rồi, hễ trông thấy thuốc phiện thì kinh sợ, nếu hút vào là nôn mửa ngay, vậy bây giờ lại nhiều sự khó khăn, đồng tiền cũng ít, vậy ngài nào muốn bỏ thì nên thử dùng qua thì rõ, còn nói khoác ra nhiều, cái khó tin cho các ngài, giá 1$ một lọ, hễ mua gửi cho ít tiền trước, còn gửi lĩnh hóa giao ngân. Có bán tại hiệu Lê-Nam-Hưng Phan-thiết.

Tin mừng Hanoi

AN-THÀNH là một nhà kỹ nghệ chuyên môn có tài chế tạo ra kiểu áo Pull'over DOCTORAT bằng laine rất thích hợp với thời thế, hiện vừa đây được Hoàng-đế ban thưởng Bội Ngũ Hạng Long Bội Tinh.

Nhân dịp này, bản hiệu bán giá đặc biệt các thứ hàng sau này, mong rằng các Ngài sẽ vì công nghệ của AN-THÀNH, mà chấn hưng cho thì AN-THÀNH cảm tạ vô cùng.

AN-THÀNH

41 — Phố Hàng-Đào — 41 HANOI

Áo tập thể thao của các cậu học trò nhỏ 0$20 — Áo tập về các hội thể thao người lớn 0$25 — Chemisette thường 0$35 — Chemisette Elégant cái còn 0$85 — Cổ fermeture 0$30 — Chemisette SOLIAR kiểu tối tân đặc biệt cái còn 1$50 — Áo bận lạnh bằng laine không có tay kiểu DOCTORAT 3$20 — kiểu SOLIAR 3$60 — Có đủ các thứ áo người lớn và con nít bằng pure laine và coton.

Lại có đủ các thứ lụa Rodong giá từ 0$25 - 0$40 - 0$45 - 0$50 - 0$60 - 0$70 - 0$80 — Tussor soie 1$65 một thước. Mua sỉ có giá riêng rất đặc biệt.

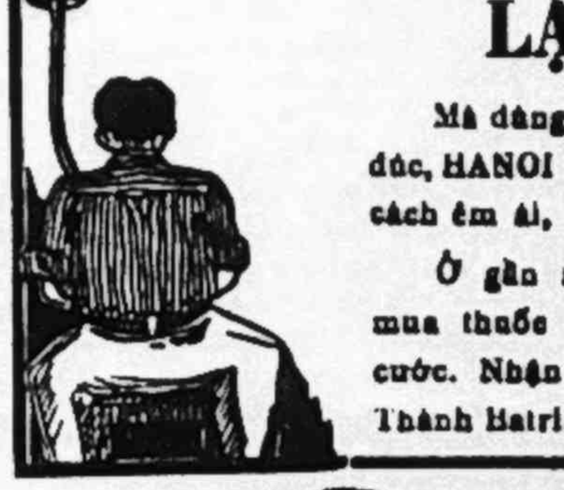

LẬU, GIANG

Mà dùng thuốc BẢO-AN-ĐƯỜNG, 85, lò đúc, HANOI thì nặng đến đâu cũng khỏi một cách êm ái, không hại sinh dục.

Ở gần mời lại uống thử 1 liều, ở xa mua thuốc (0$60 một hộp) không mất tiền cước. Nhận chữa khoán. Đại-lý: Trần-lập-Thành Batri. Cần nhiều Đại-lý nữa.

Mme RICHARD

Phono-Photo-Musique

Trước ở đường citadelle số 7

NAY DỜI ĐẾN

Đường GIA - LONG số 87 — HUẾ

KẾ TRƯỜNG HÁT

Nhà rộng, Hàng hóa đủ hơn

Ngoại máy hát dĩa hát BEKA, lại còn bán máy chụp hình và đồ phụ tùng giá như bên Pháp.

Đờn tây như violon, mandoline, banjo giá từ 8$50 của hiệu COUESNON — PARIS.

BÀ CON ANH EM ĐÃ DÙNG GIÁP VÒNG CÁC HIỆU THUỐC PHONG-TÌNH CHƯA?

Nếu đã dùng rồi mà thấy khá, thì cứ dùng tới. Còn như thấy « tiền mất tật còn » thì bà con anh em hãy dùng qua thuốc mới thí-nghiệm xong, trị được 98% số người bịnh. Thuốc này của nhà thuốc danh tiếng lâu năm và lớn nhứt ở Đông-Pháp là

VÕ - ĐÌNH - DẦN

Dược-Phòng CHOLON

HUẾ-LIỄU GIẢI-ĐỘC-HOÀN

kêu tắt là số 60. Giá 1$00 1 hộp dùng được 5 ngày. Trị tuyệt:

LẬU, DƯƠNG-MAI, HỘT-XOÀI

bất câu là mới phát hay kinh-niên

Chúng tôi không dại ngôn rằng thuốc này là « Thần-Dược » nhưng giấy trắng mực đen còn đó, cái danh giá của chúng tôi từ 15 năm, chúng tôi không làm quảng-cáo một thứ thuốc tầm thường cho tốn của hao công, làm mất lòng tin cậy.

Hỡi bà con anh em có bịnh!!
Muốn mạnh tớ gên trì dùng. (Thuốc số 60)

Phân cuộc: 87 Rue Paul-Bert, HUẾ; Rue Verdun, TOURANE; QUINHON, NHATRANG

BỘ BA!...

MUỐN: TỐT, LỢI, RẺ

XIN ĐỂ Ý MÀ DÙNG:

1) DẦU XĂNG (ESSENCE)
2) DẦU NHỚT (HUILE)
3) MỠ (GRAISSE)

Có dùng mới biết;

S H E L L

SHELLCOOL
SHELL A CYL
HUILE SHELL
GRAISSE SHELL

biết chắc dùng mát.

Đâu đâu cũng sẵn có

SHELL

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur Gérant: HUỲNH-THÚC-KHÁNG

https://tieulun.hopto.org

ại một câu đối dân
ầm nửa

Quân khởi kỳ sanh tác hạ ư thời
君 豈 其 生 作 賀 於 時
ai đã bình ngũ năm, khứ quốc trấp
幾 兵 五 載 去 國 廿
niên, kỳ khốc ư Xiêm, kỳ khốc ư
年. 既 哭 於 暹. 既 哭 於
ga, kỳ khốc ư Trung, hốt hốt nhiên
, 既 哭 於 中. 忽 忽 然
i khốc ư đông, thừ giao từ nhập
: 哭 於 東. 遽 教 思 入
n phong, hướng ngã thần kinh mai
風. 向 我 神 京 埋
kiếm.
劍

Ngã bất tri tử chi vi hà vật giả, độc
我 不 知 死 之 爲 何 物 也. 讀
ngã châu, kiết giao sổ thập bối,
五 洲 結 交 數 十 輩,
ặc chiến dĩ bút, hoặc chiến dĩ thiệt,
戰 以 筆. 或 戰 以 舌.
ặc chiến dĩ não, đoan đoan đích
或 戰 以 腦. 端 端 的
ặc chiến dĩ thiết, gêu đắc huyết
或 戰 以 鐵. 要 得 血
n ân đái, vi quân hoàng chẳng
流 恩 帶. 爲 君 黃 腸
hồng kỳ ».
紅 旗. (miễn dịch)

Câu này của ông Đặng-thế-Thân
ếu ông Tăng-bạt-Hổ, mà có tờ
o nọ, nói của cụ Phan-sào-Nam
ai.

Thi-văn với cổ-tích nước nhà

Tháp Chiêm-Thành

Từ Quảng-bình trở vào Nam, nguyên là đất Chiêm-thành, một dân tộc ngày xưa cũng hùng cường mà không đương nổi sức bành trướng của dân tộc Việt-nam ta, ngày nay nòi giống tiêu mòn chỉ lưa một ít dấu tích, nhứt là các ngôi tháp, cung cho người sau bằng điếu : Cụ Trần-thái-Xuyên lúc vào viếng tháp ở làng Chiên-đàn Quảng nam có bài thi :

Hoàn vương nhứt khứ thảo liên thiên
環 王 一 去 草 連 天
Di tháp thê lương đoạn mạch biên.
遺 塔 凄 涼 斷 陌 邊
Cổ thọ hữu căn dai xuất ốc,
古 樹 有 根 曾 出 屋
Thạch nhân kỷ cá bất tri niên.
石 人 幾 箇 不 知 年
Kinh thu đãn vũ tàng bi triện,
經 秋 蛋 雨 藏 碑 篆
Thái bản nghê văn một thủy điền.
太 半 蜺 文 沒 水 田
Hồi thủ bất thăng hưng phế cảm,
回 首 不 勝 興 廢 感
U hoàng tùng lộ thính đề quyên.
幽 篁 叢 裏 聽 啼 鵑

DỊCH :

Tháp cổ Hoàn-vương cỏ tốt mù, (1)
Bên đường quạnh quẽ cảnh buồn thiu.
Rễ to gàng thịt cây trồi nóc,
Người đá bao nhiêu tuổi chất đầu.
Bia mọi thu dài che dấu cỏ,
Chữ nghê phần nửa lấp bùn sâu.
Hưng vong gương trước khêu lòng cảm,
Deo dắt chùm tre tiếng quốc rầu.

Ông Nguyễn-Thông qua Khánh Hòa có bài :

Đồng trụ tồi tàn thập lục triều,
銅 柱 摧 殘 十 六 朝
Thiên-y cổ tháp ỷ tằng tiêu.
天 依 古 塔 倚 層 霄
Sơn bàn hương thọ chung kỳ khí,
山 蟠 香 樹 鍾 奇 氣
Hải phách huyền-nham tiết nộ triều.
海 魄 懸 岩 洩 怒 潮
Nhứt lộ tùng hoàng kiêu hổ báo,
一 路 叢 篁 驕 虎 豹
Sổ gia yên hỏa tạp ngư tiêu.
數 家 烟 火 雜 漁 樵
Chiêm hoàn cựu tích không hồi thả,
占 環 舊 跡 空 回 首
Vân tế thê-điền trạc thử miêu.
雲 際 棲 田 濯 暑 苗

DỊCH :

Cột đồng mục ngã mấy triều nay,
Kìa tháp thiên-y sựng chốn này.
Núi mọc cây thơm mùi bát ngát,
Biển ngăn gành đá sóng kêu rầy.
Tre chòm đường nhẫy beo liền cọp,
Khói bếp nhà chen củi lẫn chài.
Dấu cũ Chiêm-thành quay lại ngắm,
Ruộng thang đua tốt lúa xen mây.

Thăm vườn Musée Chiêm-thành

Thành kìa ai đắp tháp ai xây,
Sông biển mênh mông một cõi này.
Vận đất tuần hoàn quanh quít đó,
Tuồng trời thua được gởm ghê thay!
Giang sơn, người đã hai hàng lệ,
Công nghiệp vua Hoàn mấy cụm cây.
Gương cổ sờ sờ treo trước mắt,
Kìa ai giấc ngủ vẫn còn say.

M. V.

1) Vua Chiêm-thành mấy đời gọi là Hoàn Vương.

Miếu bà Trưng-nữ-vương

Trưng-vương là một vị nữ anh hùng nước ta, kẻ đường tiết nghĩa oanh liệt và tấm lòng yêu nước thương nòi, không kém chi bà Jeanne d'Arc nước Pháp mà câu chuyện « cột đồng Mã-viện » là một vết ô-điểm trên lịch sử nhà. Vậy mà thuở nay thi nhân ta ca tụng và đề vịnh tích « cột đồng» kia không biết bao nhiêu, nhứt là mấy ngài sứ thần ta đi sứ Tàu, mà đối với Trưng-vương ta, lại lãnh đạm. Sự sùng bái sai đường lẫy, năm trên Tiếng-Dân đã có một bài bàn dài và có kể một lớp « thi vịnh Mã-viện » kia.

Nay ký giả có lặt được mấy bài vịnh bà Trưng, xin hiến độc giả :

1) Khả liên thất thập nhị kiên thành,
可 憐 七 十 二 堅 城
Tận hạ quân gia tỷ muội binh.
盡 下 君 家 姊 妹 兵
Huyết chiến dĩ thù phu tử nghĩ,
血 戰 已 讎 夫 子 意
Anh hùng bất qui nữ vương danh.
英 雄 不 愧 女 王 名
Đồng phân cố quốc tình vô hạn,
銅 分 故 國 情 無 限
Thạch hóa kim sanh hận vị bình.
石 化 今 生 恨 未 平
Khô thọ tà dương bằng điếu ngoại,
枯 樹 斜 陽 憑 弔 外
Tu mang thời thế thế không linh.
茫 茫 四 海 空 空

DỊCH :

1) Bảy mươi thành lớn phải hàn dâu,
Em chị ra oai dẹp chạy mâu.
Huyết chiến, thù chồng đền mấy trận,
Anh hùng vua gái tiếng ngàn thu.
Đồng chia nước cũ tình vô hạn,
Đá hóa thần nầy giận chửa thâu.
Bóng xế cây già thăm miếu cổ,
Mây râu thẹn mặt luống rơi châu!

Phan-trọng-Mưu

2) Cột đồng chìm chín suối,
Tượng đá nổi ngàn thu.
Vì nước thương người khuất,
Xum tay chỉ đứa cừu.
Non sông tươi vẻ mặt,
Hào kiệt hồ chùm râu.
Ai biết ai không biết,
Hồ Tây nước thẳm sâu.

Đặng-văn-Bá

3) Tấm thân chăn yếm khí mây râu,
Rửa sạch non sông một chữ cừu.
Nợ nước thù chồng chung một gánh,
Nghĩa em tiết chị đáng ngàn thu.
Hồ tây mấy trận quân nương tử,
Lãnh biển bao nhiêu tướng đoạn đầu?
Hương lửa đời đời gương ái quốc,
Nam nhi trong nước hỏi nào đâu?

M. V.

Ba bài thi trên vẫn ổn thỏa cả, duy bài ngũ ngôn là xuất sắc, nhứt là luyện chữ và dụng ý (như chữ « *thương người khuất* ») rất khéo, rõ là nói người chồng minh, mà trên đề chữ « *vì nước* » thành là danh nghĩa chung mà không phải vì tình riêng. Chữ « *xum tay chỉ* » thì sâu sắc và xác thiệt đáo để, tức là tả cái tâm sự thù chung mà cả hai chị em quyết trả. Đến câu 5, 6 « *tươi vẻ mặt* » « *hồ chùm râu* » trang nhã hùng hồn, tả rõ danh tiết và khí phách hai fay anh thư, ai đọc đến cũng kính mến.

Tôi dám nói thơ miếu bà Trưng thì bài ngũ ngôn trên là hay tuyệt.

Việt-Ngâm lục và dịch

Vận - Văn

Tục ngữ với trứ thuật

ầm tác khi đọc bản sách...

ứ thuật tài ai tiếng nổi làng,
m reo đầu vịt chẳng nghe vang.
n chương nai nhảy rừng cao thấp,
hị luận cua bò ruộng dọc ngang.
ả ếch lờ đờ trời hóa nhỏ,
ng nghêu tỷ đỉnh biển đem lường.
ôi đừng giạy khỉ leo cây nữa,
cọp thành muông thấy cũng thường.

Bất Khả Ngôn

Trò đời

Cõi dời khéo gặp khoảng xanh vàng,
Chẳng Á không Âu dở dở dang.
Một tiếng máy xoay trò mua tít,
Ba hồi diễn dứt vỗ tay vang.
Tiếng kèn nhịp trống rung nhà thổ,
Hơi phiện mùi men nực hội trường.
Tấn bộ rồi đây đi tới nữa,
Xập lê xe điện chạy đầy đường.

X. X.

ĐỌC BÀI BÁN SẦU MUA SẦU ĐĂNG TRONG BÁO TIẾNG-DÂN MẤY SỐ

◆

Sầu là cái gì đấy?
Kẻ bán người mua rộn ràng vậy.
Tớ đây vẫn là khách « vô sầu »,
Nghe tiếng làng xăng cũng nhẩm giậy.
Thân lâm trai,
Bảy thước dài.
Dưới chân đạp đất đầu đội trời,
Anh hùng hào kiệt há nhường ai.
Sầu là cái các gì?
Mang lấy vào mình cho hư người.
Kia xem người Âu-Mỹ,
Xưa nay bao nhiêu người chí-sĩ.
Gánh cả khối sầu cho loài người,
Tự mình trọn đời vẫn hoan hỷ:
Nói kia ngán chăng?
Cho ngay cho đến bằng.
Biển kia cách chăng?
Ra công sửa lấp phẳng.
Trời cao kéo thấp, tha hay thẳng,
Đất xa kéo gần, giây điện giăng.
Tìm cết cực lạc để đi đến,
Cái thế nhân sanh vui vô chừng!
Sầu là cái cóc gì?
Nào ai đại gì mang trong lưng.
Riêng về xứ Cổ-Việt,
Đời sống chúng ta vẫn khó thiệt.
Tuy vậy chuyện vui không thiếu gì,
Việc gì ốm sầu ngài tha thiết.
Kia đá banh!
Nọ hát xiết!
Nay nghe đít cua!
Mai đi ăn tiệc!
Lại thêm cuộc đỏ đen, sách tiểu thuyết,
Nghị viện hơi rượu nồng.
Hội trường vỗ tay điếc,
Bình khương trống phách nghe lung tung.
Lăng bẹp khói mây bay đen ngịt,
Trường quan, bài ngà đeo tòng teng.
Đường lợi ô-tô chạy mù tịt!
Trò vui như thế vui ngập đầu.
Can gì rước lấy con ma sầu?
Từ đây vứt nó đi cho rảnh.
Cứ chơi cứ ngủ nghe khỏe ru!
Thời gian cứ đi tới,
Trái đất xoay hoài không biết mỏi.
Ngày kia vũ trụ đổ cái nhào.
Chúng ta cũng lên cõi đời mới.

Ngu-Sơn

https://tieulun.hopto.org

BÁ = TƯỚC MỘNG = THẾ = TÔN

(LE COMTE DE MONTE-CRISTO)

PHÁP - QUỐC LỊCH - SỬ TIỂU - THUYẾT

Tác - giả : Alexandre Dumas — 13 — *Dịch - giả :* Nam-Son

Nói xong Vinh-Pho nhìn các khách mời như để dò ý thử người ta đối với lời nói ông thế nào, cũng như ở tòa án ông nhìn các người đến dự thính, sau khi nói một câu cũng quan-hệ như thế.

Bá-tước Sang-Vi-Ơ nói :

— Vậy thì, anh Vinh - Pho nầy, thật đúng với câu tôi trả lời cho quan Thượng - thơ Nội - các ở trong điện Tuy-lờ-ri ngày hôm kia. Quan Thượng hỏi tôi về đám cưới của con trai của một người thuộc tả-phái (1) với con gái của một vỏ - quan trong quân-đội Công - Đê ; quan Thượng ngài hiểu lắm : cách xáo lộn ấy là cách của đức vua Lu - Y XVIII. Vì thế nên đức vua ngài nghe chúng tôi nói chuyện, chặn ngang mà rằng : « Vinh-Pho — thấy chưa, ngài không nói đến tên Nỏa-Thế, mà gọi tên Vinh - Pho. — Vinh - Pho đi nhằm đường đấy ; anh ta là một người ít tuổi mà chín chắn. Trầm nghe nói hai ông bá hầu - tước Thanh-Mây-Láng nhận anh ta làm rể, thật lấy làm bằng lòng ; nếu họ đến hỏi ý kiến trầm về cuộc hôn nhân ấy trước hết, thì tất là trầm tán thành ngay... »

Vinh-Pho tỏ bộ hết sức vui vẻ và hỏi vặn :

— Đức vua ngài nói vậy thật sao, thưa bá-tước ?

— Tôi chỉ lặp lại đúng y lời đức vua ngài nói cho ông nghe ; có lẽ hầu - tước cũng nhận câu tôi lặp lại đó rất hiệp với câu ngài nói với ông về cuộc hôn nhân của cô Thanh - Mây - Láng với ông, trước đây độ sáu tháng thì phải.

Hầu-tước nói :

— Vâng, hiệp lắm.

— Vậy tôi mang ơn đức vua ngài quá ; còn có điều gì mà tôi có thể từ mà không làm theo ý ngài được nữa !

Bá hầu-tước :

— Thế chớ ! ta bằng lòng anh làm đấy, anh Vinh-Pho ! Phải chi ngay bây giờ đây có tên phản nghịch nào lọt vào tay anh, thì chắc là nó được đối đãi xứng đáng lắm.

Thơ-Nhi phản đối :

— Còn con, thưa mẹ, con cầu nguyện đức chúa Trời đừng nghe theo lời mẹ, và chỉ đưa đến cho anh Vinh-Pho xử những kẻ trộm cắp vặt, những nhà vỡ nợ, hoặc những người thụt tiền «kết» mà thôi. Có thế con mới ngủ yên giấc được.

Vinh-Pho vừa cười vừa đáp :

— Thì cũng như em bảo thầy thuốc chỉ dùng những thứ thuốc gì chỉ đụng chạm tý đỉnh lớp da ngoài mà thôi. Nếu như em muốn anh làm một quan bồi thẩm xứng đáng của nhà vua, thì hãy chúc cho anh gặp những bệnh thật nguy kịch ; có làm lành được những bệnh nguy kịch mới có danh tiếng chớ !

Vinh-Pho vừa giứt tiếng thì một người bồi phòng vào nói thầm thì gì với ông. Ông đứng dậy xin lỗi rồi đi ra. Vài phút sau, ông trở vào, miệng cười tủm tỉm.

Thơ-Nhi nhìn ông cách âu yếm lắm — vì với cặp mắt xanh, với da mặt sậm, với hàm râu đen của ông, ông càng thêm đẹp trai — nàng ngồi nhìn sửng ông và chực nghe ông bày tỏ cái cớ làm cho ông phải vắng mặt trong một lúc đó. Ông lên tiếng :

— Khi bồi em tỏ ý muốn có một người chồng làm thầy thuốc ; vậy anh với đồ đệ Ếch quy lập (Esculape, năm 1515 người ta hãy còn hay nói như thế) còn có chồ giống, ít nửa là giống về chồ không có giờ phút nào là thiệt của mình cả ; trong lúc anh được kề cận với em, trong bữa tiệc đám hỏi của anh, mà người ta cũng cứ đến khuấy rầy anh như thường.

Thiếu-nữ có vẻ lo ngại, hỏi :

— Người ta khuấy rầy anh ? khuấy rầy anh vì việc gì ?

— Vì một người bệnh ; nếu phụ người ta nói đúng, thì bệnh trầm trọng lắm, có lẽ phải dùng đến máy chém làm thuốc chữa.

Thơ-Nhi mặt mày xanh lét, kêu rú lên một tiếng :

— Ố chúa !

Cả phòng đều đồng thanh hỏi :

— Thiệt ra thì...?

— Tưởng như người ta mới khám phá một vụ âm mưu của phái Nã-Phá-Luân.

Bà hầu tước tỏ ý ngờ vực :

— Có lẽ nào ?

— Thưa, có thơ tố cáo đây.

Thế rồi Vinh-Pho đọc luôn :

« Một người bạn của chế độ quân-chủ và tôn-giáo xin tin cho quan bồi - thẩm nhà vua biết rằng tên Đăng-Thê, phụ cai tàu Pha-ra-ông, ở Xiết-Miệt vừa về khi mai, có ghé Na-bờ-lờ và Eu - bờ, có đem một phong thơ của Muya-ra gởi cho Nã-Phá-Luân, và một phong thơ của Nã-Phá-Luân gởi cho ban trung-ương chấp-hành của phái Nã-Phá-Luân ở Ba-ri.

« Muốn có chứng cớ thì bắt ngay tên ấy, sẽ tìm thấy hoặc : trong mình nó, hoặc ở nhà cha nó, không nữa thì ở trong phòng của nó dưới tàu Pha-ra-ông ».

Thơ-Nhi nói ;

— Nhưng thơ ấy là một bức thơ nặc danh, và lại gởi cho quan bồi thẩm nhà vua, chớ có phải gởi cho anh đâu !

— Phải, nhưng quan bồi-thẩm đi vắng ; vắng mặt ngài, thơ từ do viên thơ-ký nhận và mở xem ; viên ấy xem thơ rồi cho đi tìm anh ; tìm không được đã ra lệnh bắt....

Bà hầu-tước hỏi :

— Vậy thì tội nhân đã bị bắt rồi sao ?

Thơ-Nhi cãi :

— Nên gọi là bị cáo nhân.

Vinh-Pho trả lời với bà hầu-tước :

— Thưa phải, và như tôi đã nói với Thơ-Nhi, nếu cứ tin theo bức thơ ấy, thì người bệnh hẳn là bệnh nặng.

Thơ-Nhi hỏi :

— Hiện người khốn nạn ấy ở đâu ?

— Nó ở nhà anh ?

Ông hầu-tước bảo :

— Vậy thì anh hãy đi đi ! đừng vì chúng ta mà không làm tròn phận sự của anh đối với nhà vua. Hãy đi đi !

Thơ-Nhi chắp tay như bộ cầu khẩn, và nói :

— Anh Vinh-Pho, xin anh hãy khoan hồng một chút, vì ngày hôm nay là ngày đám hỏi của chúng ta.

Vinh - Pho đi vòng quanh bàn, rồi lại gần ghế của người thiếu nữ, dựa vào tay-dựa mà nói :

— Thơ-Nhi yêu dấu của anh, anh sẽ gắng hết sức mà làm cho em vui lòng ; nhưng nếu là sự thật, nếu những lời tố cáo kia là đúng, thì phải chặt cây cỏ ấy đi mới được.

Thơ - Nhi nghe nói « chặt » bất giác rùng mình, vì cây cỏ mà Vinh Pho nói nên chặt đó có đâu.

Bà hầu-tước nói :

— Vinh-Pho, đừng nghe lời con bé ấy.

Bà hầu-tước đưa bàn tay ra, Vinh-Pao ôm lấy mà hun, đôi mắt nhìn Thơ-Nhi như muốn nói :

— Anh hun tay em, hay là anh muốn hun tay em kia.

Thơ-Nhi nói lẩm bẩm trong miệng :

— Khốn nạn.

Bà hầu-tước rầy con :

— Con, thiệt con còn trẻ nít quá ; cái tình hay cảm động của con có thay chuyển vận số của nước được đâu mà nói !

Thơ-Nhi cũng chưa chịu nín thinh :

— Thưa mẹ....

Vinh-Pho :

— Xin bà tha thứ cho Thơ-Nhi, tôi xin hứa với bà rằng tôi sẽ đem hết lương tâm mà làm phận sự một quan bồi-thẩm của nhà vua, nghĩa là hết sức nghiêm khắc.

Đồng thời ông lại liếc Thơ-Nhi, tỏ ý muốn nói :

— Thơ-Nhi, em cứ yên tâm ; anh sẽ chiu lòng em mà hết sức khoan hồng.

Thơ-Nhi trả lời lại bằng một nụ cười rất tươi tắng.

Vinh-Pho bước ra đi, trong bụng như khoan khoái lắm.

VII

Cuộc thẩm vấn

Vinh - Pho vừa ra khỏi phòng ăn thì đổi mặt vui làm mặt nghiêm, cái nghiêm của một người đảm đương công việc định đoán số phận của một người như mình. Tuy ông ta có tài thay tuồng mặt lanh chóng dễ dàng không kém gì một tên kép hát, nhưng lần nầy trợn mắt sụp mặt tuồng như khó lắm. Khó là phải ! Vinh-Pho, lúc bấy giờ, chỉ trừ ra đôi khi nghĩ đến tôn chỉ chính trị của cha ông, cái tôn chỉ có thể làm cho bước đường tương lai của ông « trật đường rầy », nếu ông không xa hẳn nó đi ; không thì thôi, ông thật sung sướng. Đã giàu và mới hai mươi bảy tuổi mà đã chiếm được một địa vị rất cao trong hàng quan tư pháp, lại cưới được một người vợ trẻ, đẹp. Ngoài cái đẹp lộng lẫy, cô Thanh-Mây-Láng, vị hôn-thê của ông, còn là con nhà rất cao qui trong lúc đó. Và ngoài cái thanh danh của cha mẹ cô, cái thanh danh sẽ trút hết về chồng cô, vì cô là con một, cô lại có của hồi môn đến những năm chục nghìn đồng. Năm chục nghìn đồng ấy, theo lời người mai mối, — ôi ! bọn mai mối ! — sẽ nhập vào với môn của kế thừa nữa triệu nữa.

Các khoản ấy nhập chung lại cho ông Vinh-Pho, thì ông sung sướng biết bao nhiêu mà kể. Ông vừa đi vừa nghĩ, tự nhiên nghe nhẹ nhàng trong mình, và như có sức gì đã đưa ông lên tận cung mây.

Ra đến cửa thì ông gặp viên cầm đứng chực ông. Vừa thấy bộ y phục đen của viên cầm, thì từ trên trời xanh kia ông đã sa xuống mặt đất nầy. Ông sửa nét mặt, rồi đi lại gần viên cầm, nói :

— Tôi đã đọc xong bức thơ, anh bắt người ấy là phải ; bây giờ anh hãy nói cho tôi biết những chứng cớ anh đã thu lặt về người ấy cả về vụ âm mưu.

— Thưa quan, về vụ âm mưu, chúng tôi chưa biết gì cả ; bao nhiêu giấy mà lấy được nơi nó đã phong bì niêm kỹ, và đề trên bàn giấy của quan. Còn người bị cáo, thì, như trong thơ tố cáo kia đã nói, tên là Đăng-Thê, phụ cai ở tàu Pha-ra-ông của nhà Mô-reu và con ở Mạt-xây, buôn bông vãi với A-lét-dan-đờ-ri và Xiết-miệt.

— Trước khi vào làm việc trong thương-thuyền, nó có ở trong thủy quân không ?

— Thưa quan, không ; nó còn trẻ lắm.

— Bao nhiêu tuổi ?

(Còn nữa)

(1) Tả phái trong cuộc cách mạnh Pháp 1789

https://tieulun.hopto.org